

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА

ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ФІНАНСІВ І КРЕДИТУ

ОЦІНКА ФІНАНСОВОГО СТАНУ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Кваліфікаційна робота

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Виконала:

студентка 4 курсу групи 472
заочної форми навчання
спеціальності 072 «Фінанси,
банківська справа та страхування»

Губата Каріна Василівна _____

Керівник:

доцент кафедри фінансів і кредиту

Ткач Євген Вікторович _____

*До захисту допущено на засіданні кафедри
протокол № 14 від 27 травня 2025 р.
Завідувач кафедри фінансів і кредиту
_____ проф. Нікіфоров П.О.*

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОЦІНКИ ФІНАНСОВОГО СТАНУ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ	6
1.1. Сутність оцінки фінансового стану суб'єктів господарювання, необхідність проведення та значимість результатів його дослідження	6
1.2. Інформаційне забезпечення аналізу та оцінки фінансового стану суб'єктів господарювання	10
1.3. Характеристика основних показників які використовуються для оцінки фінансового стану суб'єктів господарювання	17
РОЗДІЛ 2. КОМПЛЕКСНА ОЦІНКА ФІНАНСОВОГО СТАНУ СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ (НА МАТЕРІАЛАХ ТОВ «ТЕПЛО МЕРЕЖА» ЗА 2022-2024 РОКИ)	24
2.1. Загальна характеристика майнового стану, ділової активності підприємства та його прибутковості	24
2.2. Аналіз ліквідності та платоспроможності підприємства	36
2.3. Оцінка фінансової стійкості та визначення її типу характерного для підприємства	40
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА	46
3.1. Основні напрями покращення фінансового стану підприємства	46
3.2. Планування та прогнозування фінансового стану підприємства як інструменти управління його діяльністю	52
ВИСНОВКИ	60
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	63
ДОДАТКИ	

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. В умовах ринкових відносин суб'єкти господарювання здійснюють постійний контроль за своїм фінансовим станом. Це проводиться з метою забезпечення ефективності фінансово-господарської діяльності, дозволяє спланувати роботу підприємства таким чином, щоб досягти найкращих результатів та оздоровити фінанси підприємства. Правильна оцінка результатів діяльності дозволяє вчасно реагувати на недоліки, приймати правильні управлінські рішення по їх усуненню та реалізовувати тактичні та стратегічні цілі. Результати оцінки фінансового стану підприємства дозволяють покращити організацію фінансів і забезпечують ефективність їх використання.

Фінансовий стан господарюючих суб'єктів залежить від організації виробничих процесів, від налагодженої збутової діяльності, від економічних та фінансових результатів діяльності, від ефективності використання фінансових результатів. Фінансовий стан вважається кращим у випадку отримання підприємством високих доходів та зниження витрат. Чим вищі показники виробництва й реалізації продукції та нижча собівартість, тим вищі показники рентабельності та прибутку, тим кращим вважається фінансовий стан.

Стабільний фінансовий стан є запорукою розвитку підприємства. Відповідно, це значно підвищує інтерес до об'єктивної інформації про фінансовий стан, оскільки вчасно визначені закономірності та тенденції дозволяють запобігти фінансовим труднощам, іншим негативним наслідкам. В свою чергу це дозволяє забезпечити позитивний ефект функціонування підприємства. Відповідно, тема дослідження є надзвичайно актуальною і потребує подальшого розгляду.

Основною метою кваліфікаційної (бакалаврської) роботи є дослідження теоретичних та практичних аспектів фінансового стану підприємства, визначення закономірностей та тенденцій функціонування підприємства, пошук

шляхів поліпшення фінансового стану підприємства та покращення його функціонування. Відповідно до визначеної мети в бакалаврській роботі визначаються наступні завдання:

- дослідження теоретичних аспектів поняття фінансового стану підприємства та визначення його ролі в оцінці ефективності функціонування;
- характеристика показників, що характеризують фінансовий стан підприємства;
- проведення аналізу фінансового стану підприємства за три останніх роки, визначення позитивного та негативного його впливу на фінансові результати діяльності;
- аналіз показників платоспроможності, ліквідності та фінансової стійкості підприємства;
- оцінка фінансової результативності діяльності підприємства: показників прибутку та рентабельності;
- визначення основних напрямів покращення фінансового стану досліджуваного підприємства.

Об'єктом дослідження даної роботи є фінансовий стан підприємства, аналіз та оцінка показників його діяльності і визначення напрямів її покращення.

Предметом дослідження є оцінка фінансового стану суб'єкта господарювання в сучасних умовах

В процесі дослідження використано ряд таких методів дослідження: при уточненні поняттєвого змісту фінансового стану використано порівняльно-правовий метод, системного підходу, метод наукової абстракції та дедукції. При дослідженні комплексної оцінки та аналізу фінансового стану підприємства широко використовувався метод економічного, статистичного та системного аналізу, порівняння, графічного і табличного подання результатів. В третьому розділі використовувався метод логічного узагальнення результатів та прогнозний метод дослідження.

Інформаційно-методологічною базою кваліфікаційної роботи є

нормативно-правові акти України, наукова та періодична література, матеріали науково - практичних конференцій, круглих столів, інтернет ресурс, а також фінансова звітність ТОВ «Тепло мережа».

Структура роботи включає вступ, три розділи, висновки та список використаної літератури, додатки. Загальний обсяг роботи 73 сторінка, 9 таблиць та 8 рисунків.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОЦІНКИ ФІНАНСОВОГО СТАНУ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

1.1. Сутність оцінки фінансового стану суб'єктів господарювання, необхідність проведення та значимість результатів його дослідження

Дослідження фінансового стану підприємства відображає результати досягнення діяльності підприємства протягом певного періоду часу і пов'язане з проведенням аналізу, оцінкою та управлінням діяльністю підприємства. З іншого боку, на основі отриманих результатів фінансового стану виникає можливість визначення напрямів перспективного розвитку підприємства. Питанням фінансового стану підприємства приділялась особлива увага вітчизняними та зарубіжними економістами.

Вперше дослідження фінансового стану підприємства провели представники англо-американської школи серед них Р. Сміт, Р. Фоулк, Дж. Кенон, Дж. Хорріган та інші.

Дослідженням фінансового стану підприємств присвятили свої праці і сучасні науковці, однак, в літературних джерелах спостерігаються деякі розбіжності, щодо трактування даного поняття. Неоднозначними є визначення складу показників, які характеризують фінансовий стан підприємства та обґрунтування методик їх розрахунку.

Що стосується методичних законодавчих підходів визначення фінансового стану підприємства, то їх основу було закладено ще в 1998 році Державною податковою адміністрацією України та Агентством з питань запобігання банкрутства підприємств. Специфічні методики були також розроблені НБУ, комерційними банками та окремими міністерствами і

відомствами.

Враховуючи рекомендації НБУ комерційні банки розробляючи Положення про кредитування встановлює для підприємств позичальників свої методичні підходи до оцінки їх фінансового стану. Саме результати аналізу фінансового стану підприємства дозволяють визначити кредитоспроможність позичальника та можливості надання кредиту.

В 2000-2003 роках було удосконалено попередні методичні розробки і представлено більш вдосконалені методичні рекомендації аналізу фінансово-господарського стану підприємств та організацій.

Сутність досліджуваного поняття фінансовий стан підприємств так визначалося в літературних джерелах: „Фінансовий стан підприємства - це комплексне поняття, яке є результатом взаємодії всіх елементів системи фінансових відносин підприємств, визначається сукупністю виробничо-господарських факторів і характеризується системою показників, що відображають наявність, розміщення і використання фінансових ресурсів” [3, с.66].

Однак, запропоноване визначення не достатньо повно відображає зміст даного поняття, оскільки в основі даного поняття повинна бути не тільки комплексність, а й реальна можливість підприємства забезпечувати виконання фінансових зобов'язань та сприяти подальшому розвитку.

За визначенням Бреус С.В.: «фінансовий стан підприємства виражається сукупністю показників, що відображають наявність, розміщення і використання ресурсів підприємства, реальні й потенційні фінансові можливості підприємств [6].

Варто зазначити, що поняття фінансовий стан підприємства визначається комплексною системою показників, які відображають наявність, розміщення та використання фінансових ресурсів підприємства. Так І.В. Данильчук вважав що фінансовий стан - це комплексне поняття, що відображає якісну сторону його виробничої та фінансової діяльності та є результатом реалізації усіх елементів

зовнішніх і внутрішніх фінансових відносин підприємства. Він характеризується системою показників, які відображають стан капіталу в процесі його кругообігу, здатність розраховуватися за своїми зобов'язаннями і забезпечувати ефективне фінансування своєї виробничої діяльності на певний момент часу” [19, с.106].

На комплексність даного поняття звертає увагу О. О. Яцюх який зазначає: „Фінансовий стан підприємства - комплексне поняття, характеризується забезпеченістю фінансових ресурсів, необхідних для нормальної виробничої діяльності комерційних та інших суб'єктів господарювання, а також доцільністю й ефективністю їх розміщення і використання, фінансовими взаємовідносинами з іншими суб'єктами господарювання, платоспроможністю та фінансовою стійкістю”[84, с.176].

Автор звертає увагу на доцільність та ефективність розміщення і використання фінансових ресурсів підприємства та на важливість визначення показників платоспроможності та фінансової стійкості.

Досить повне визначення фінансового стану запропонував Б.М.Панасюк: „фінансовий стан підприємства - це складна, інтегрована за багатьма показниками характеристика якості його діяльності. Фінансовий стан підприємства можна визначити як міру забезпеченості підприємства необхідними фінансовими ресурсами і ступінь раціональності їх розміщення для здійснення ефективної господарської діяльності та своєчасних грошових розрахунків ” [52].

Визначення запропоноване Л.С.Крючко є досить спрощеним, хоча вірним: „фінансовий стан підприємства - це результат фінансової діяльності. Він характеризується розмірами коштів підприємств, їх розміщенням та джерелами надходження” [39]. Однак, в даному визначенні не звертається увага на результати операційної та інвестиційної діяльності, а до уваги береться лише фінансова діяльність.

Автори О.О. Книшик, Ю.О.Тарасенко запропонували таке визначення: „фінансовий стан підприємства є комплексним поняттям і характеризується

системою показників, які відображають наявність та розміщення коштів, реальні та потенційні фінансові можливості підприємства» [35].

Як зазначає І.В.Данильчук «фінансовий стан підприємства - це економічна категорія, що визначає реальну та потенційну фінансову спроможність підприємства, що забезпечує фінансування поточної діяльності, певний рівень саморозвитку підприємства та погашення зобов'язань перед суб'єктами господарювання. Кількісно він вимірюється системою показників, на підставі яких здійснюється його оцінка» [19, с.106].

«Фінансовий стан - це важлива характеристика економічної діяльності підприємства, яка значною мірою визначає конкурентоспроможність підприємства, його фінансовий потенціал, оцінює, якою мірою гарантовані економічні та фінансові інтереси самого підприємства і його партнерів» [68, с.249].

Узагальнюючи вище подані визначення поняття „фінансовий стан підприємства” слід зазначити, що «фінансовий стан підприємства – це сутнісна характеристика його діяльності в певний період, що визначає реальну і потенційну можливість підприємства забезпечувати достатній рівень фінансування фінансово - господарської діяльності та здатність її ефективного здійснення в майбутньому».

Варто зазначити, що цілі проведення аналізу та оцінки фінансового стану підприємства є різними як для підприємства так і для кредиторів та інвесторів. Так підприємства, проводять оцінку фінансового стану з метою виявлення резервів, підвищення платоспроможності, ліквідності та прибутковості, розробки тактичних та перспективних планів покращення фінансового стану, оздоровлення фінансів. В свою чергу кредитори та інвестори оцінюють фінансовий стан клієнтів з метою мінімізації ризиків вкладання коштів та кредитування.

В світовій практиці для оцінки фінансового стану підприємств широко використовують математичні моделі такі як моделі Альтмана, Таффлера, Ліса,

Чессера. За їх допомогою дається інтегральна оцінка фінансового стану і формується узагальнений показник фінансового стану підприємства.

Таким чином, фінансовий стан - це характеристика економічної та фінансової діяльності підприємства, яка визначає його реальний фінансовий потенціал, фінансові можливості фінансування поточної діяльності підприємства та фінансові можливості забезпечення майбутнього розвитку. Аналіз фінансового стану підприємства зумовлений визначенням можливостей самофінансування, самоокупності, фінансової стабільності, поліпшення ефективності використання фінансових ресурсів та зміцнення фінансових основ підприємства.

1.2. Інформаційне забезпечення аналізу та оцінки фінансового стану суб'єктів господарювання

Аналіз фінансового стану підприємства важливий етап фінансової діяльності необхідний для визначення тенденцій та закономірностей фінансово - господарської діяльності, для розробки планів і прогнозів фінансового оздоровлення підприємств.

Основними завданнями проведення аналізу фінансового стану підприємства є:

- дослідження фінансової діяльності підприємства, визначення фінансової стійкості та стабільності;
- дослідження ефективності використання капіталу підприємства, зокрема власного, формування та розміщення фінансових ресурсів, забезпечення підприємства власними грошовими коштами;
- оцінка показників ліквідності, платоспроможності підприємства;
- оцінка конкурентоспроможності підприємства та його положення на

фінансовому ринку, зокрема на ринку цінних паперів;

- аналіз ділової активності підприємства;
- визначення фінансової результативності підприємства: прибутку та рентабельності;
- оцінка ефективності використання власних, позичених та залучених фінансових ресурсів.

Аналіз фінансового стану підприємства є складовою загального аналізу господарської діяльності підприємства, який в свою чергу складається з фінансового та управлінського аналізу (рис. 1.1). Обидва види аналізу тісно взаємозв'язані та мають спільну інформаційну базу.

Рис. 1.1. Аналіз господарської діяльності підприємства та його складові
[4]

Результати фінансового аналізу дають відповідну інформативну базу, використовуючи яку менеджер одержує інформацію про об'єктивну та точну оцінку фінансового стану підприємства.

Зовнішній фінансовий аналіз може здійснюватися контролюючими органами та партнерами підприємства, використовуючи дані публічної фінансової звітності, зокрема за наступними напрямками:

- аналіз абсолютних та відносних показників прибутковості підприємства, зокрема, показників прибутку та рентабельності;
- аналіз фінансового стану, визначення показників ділової активності, фінансової стабільності та стійкості, ліквідності та платоспроможності;
- аналіз ефективності використання власного, позиченого та залученого капіталу;
- економічна діагностика фінансового стану підприємства.

Варто зазначити, що зовнішній аналіз є менш деталізований та більш формальний, оскільки забезпечується даними публічної фінансової звітності. Різниця у змісті зовнішнього і внутрішнього аналізу пов'язана з завданнями, які вирішують обидва види аналізу та різницею їх інформаційного забезпечення [43].

Традиційний внутрішній аналіз передбачає проведення більш точного та об'єктивного аналізу фінансового стану підприємства і включає наступні напрями:

- аналіз капіталу підприємства, зокрема, власного, позиченого та залученого, визначення ефективності та доцільності використання кожного виду;
- аналіз власних фінансових ресурсів, визначення рівня самофінансування та самоокупності
- аналіз майнового стану підприємства в розрізі основного та оборотного капіталів;
- аналіз фінансової стійкості та стабільності підприємства;
- оцінка ділової активності підприємства;
- аналіз динаміки прибутку та рентабельності підприємства і факторів, що на них впливають;
- аналіз кредитоспроможності, ліквідності та платоспроможності підприємства.

Внутрішній аналіз проводиться аналітиками та фінансовими менеджерами

підприємства, використовуючи широку інформаційну базу, включаючи фінансову, статистичну звітність та оперативні дані.

Незважаючи на достатній рівень розвитку теорії та практики проведення аналізу та оцінки фінансового стану підприємств на практиці існує ряд проблем, які потребують подальшого вирішення. Не розроблена єдина методика аналізу фінансового стану підприємства, це в першу чергу пов'язане з недостатньою правовою і методологічною базою економіки.

Аналіз фінансового стану призначений для керування фінансовим становищем підприємства на ринку товарів, робіт, послуг, а також оцінки фінансової стійкості підприємства його діловими партнерами.

Питання інформаційного забезпечення аналізу фінансового стану є надзвичайно важливим при проведенні аналізу. Інформаційне забезпечення аналізу фінансового стану підприємства досліджували ряд вчених, зокрема, Т. І. Мельник, М. І. Латун, М. Д. Білик, І. Д. Лаларишма, С. О. Матковський, Т. А. Обуцак, О. Г. Янкова та інші.

Аналіз фінансового стану підприємства передбачає наступні блоки:

I блок - це загальна оцінка фінансового стану, визначення його динамічних змін в порівнянні з попереднім періодом;

II блок - передбачає визначення фінансової стійкості підприємства;

III блок - визначеність показників ліквідності балансу;

IV блок — це визначення показників ділової активності, платоспроможності. Даний блок вважається заключним блоком аналізу, який дає висновок про можливість збереження платоспроможності в майбутньому та фінансової рівноваги підприємства.

Інформаційною базою для проведення аналізу фінансового стану підприємств є наступні форми фінансової звітності:

- форма № 1 - баланс підприємства;
- форма № 2 - звіт про фінансові результати;
- форма № 3 - звіт про рух грошових коштів ;

- форма № 4 - звіт про власний капітал;
- форма № 5 - примітка до фінансової звітності;
- дані статистичної звітності та оперативні дані [50].

Баланс підприємства відображає активи, зобов'язання та капітал підприємства на певну дату. Він складається з активу і пасиву, між підсумками даних розділів повинна бути рівність. В активі містяться дані про активи підприємства - основні засоби, виробничі запаси, гроші. В пасиві відображаються суми власного капіталу та суми зобов'язань. Для заповнення балансу використовуються залишки бухгалтерських рахунків.

Звіт про фінансові результати складається з двох розділів: 1 Розділ «Фінансові результати», 2 Розділ «Елементи операційних витрат». В першому розділі відображається фінансовий результат (прибуток або збиток).

Звіт про рух грошових коштів відображає надходження і вибуття грошових коштів протягом звітного періоду в результаті операційної, інвестиційної та фінансової діяльності.

Звіт про власний капітал - це звіт, який відображає зміни в складі власного капіталу.

Примітка до фінансової звітності відображається сукупність показників, пояснень, які забезпечують деталізацію та обґрунтованість статей фінансової звітності та іншої інформації необхідної про проведені аналізу фінансово стану.

Примітка до фінансової звітності забезпечує користувачів звітності додатковими даними, які не включені в основні форми звітності, але є необхідними для реальної оцінки майнового та фінансового стану підприємства та для визначення фінансових результатів діяльності.

Досить часто існує думка проте, що джерелом аналізу фінансового стану підприємства є тільки фінансова звітність. Однак, такий аналіз може показати основні тенденції фінансового стану його зміни, але не може дати широко пояснення ситуації яка склалася на підприємстві. Для пояснення причин ситуації зміни фінансового стану підприємства необхідно використовувати дані

бухгалтерського обліку та оперативної звітності.

Інформація, що подається в фінансовій звітності, має бути достовірною, дохідливою, правдивою, містити лише доречну інформацію, давати можливість порівнювати інформацію подану в звітах за різні періоди часу.

Фінансова звітність, як джерело інформації, для проведення фінансового аналізу, повинна відповідати встановленим вимогам:

- однаковість форм звітності для різних підприємств, що дозволяє використовувати однакові дані при проведенні аналізу;
- методи розрахунку показників відображених в фінансовій звітності повинні забезпечувати відповідний рівень порівнянності даних;
- відкритість, це дозволяє використовувати дані фінансової звітності внутрішніми та зовнішніми користувачами;
- повнота висвітлення подій, згідно з якими фінансова звітність має містити всю інформацію про фактичні та потенційні наслідки операцій і подій, які можуть впливати на рішення, що приймаються на її основі;
- послідовність, яка передбачає постійне застосування підприємством обраної облікової політики;
- періодичність та обов'язковість складання за визначеними періодами часу та встановленими термінами;
- застосування єдиного грошового вимірника. Фінансова звітність заповнюється в тис. грн. з одним десятковим знаком [8, с.442].

Отже, умовою ефективного фінансового аналізу підприємства є затверджена фінансова звітність, яка відповідає загальним вимогам і правилам подання інформації відповідно до стандартів бухгалтерського обліку.

Інформація для аналізу фінансового стану підприємств поділяється на відкриту та закриту (таємну). Та інформація звітності, яка виходить за межі підприємства є відкритою. Планові та прогнозні показники, які регулюють і оцінюють фінансову діяльність підприємства і становлять комерційну таємницю підприємства, є закритою інформацією.

На вітчизняних підприємствах можливе проведення горизонтального (часового) та вертикального (структурного) аналізу.

Досить широко вході аналізу фінансового стану використовуються як абсолютні так і відносні показники, тобто фінансові коефіцієнти, які можуть поділятися на коефіцієнти розподілу та коефіцієнти координації. Коефіцієнти розподілу визначаються, як частка того чи іншого показника в загальній групі абсолютних показників.

Коефіцієнти координації виражає відносини різних абсолютних показників фінансового стану, які мають різний економічний зміст.

Аналіз фінансових коефіцієнтів для вивчення їх динаміки доцільно порівнювати з базисними величинами, які склалися за декілька років. Базисними величинами є показники даного підприємства минулих періодів, які є більш благоприємними, крім того, це можуть бути середньогалузеві показники; показники звітності конкурентного підприємства, показники отримані в результаті експертних опитувань, тобто величини, які характеризують оптимальні показники фінансової стійкості.

Досить часто для об'єктивної та повної характеристики фінансового стану підприємства достатньо проаналізувати невелику кількість фінансових коефіцієнтів, однак тих які найбільш суттєво характеризують фінансовий стан підприємства[4].

Таким чином, в результаті аналізу фінансового стану підприємства визначаються тенденції функціонування підприємства, які формується в процесі його виробничо-господарської діяльності. Інформаційною основою проведення аналізу фінансового стану є фінансова звітність підприємства представлена у вигляді пяти форм. Основними вимогами до даної звітності є достовірність, об'єктивність, своєчасність, автономність, повнота, періодичність складання, єдиний грошовий вимірник. В результаті проведеного аналізу визначаються тенденції, робляться висновки, визначаються напрями подальшого розвитку підприємства. Аналіз фінансового стану є об'єктивним лише в результаті

розрахунку комплексу показників, які усебічно характеризують фінансове становище підприємства.

1.3. Характеристика основних показників які використовуються для оцінки фінансового стану суб'єктів господарювання

Дослідження фінансового стану підприємства проводиться в процесі його аналізу та оцінки з використанням системи фінансових показників та коефіцієнтів. В економічній літературі з фінансового менеджменту для аналізу поточного стану підприємства пропонується використовувати близько 50 показників. Однак, таке використання є досить трудомісткими та затратним, тому на практиці використовується не більше 14 показників. Для зручності оцінки фінансові показники необхідно оптимально згрупувати, за певними ознаками. Найбільш поширеним є групування за рівнем значимості, відповідно, слід виділити наступні групи показників:

- Перша група включає показники оцінки активів та пасивів балансу, майнового стану підприємства, показників платоспроможності та ліквідності, дебіторської та кредиторської заборгованості;
- Друга група включає показники фінансової результативності прибутку та рентабельності підприємства;
- Третя група - це показники фінансової стійкості та фінансової стабільності підприємства.

Основними показниками, які найбільш об'єктивно характеризують фінансовий стан підприємства є показники платоспроможності, ліквідності, прибутковості та фінансової стійкості. Показники платоспроможності підприємства характеризують спроможність підприємства розраховуватися за своїми зобов'язаннями. Позитивним є той стан підприємства коли активи

підприємства перевищують зовнішні зобов'язання. Платоспроможність характеризує здатність виконання довгострокових зобов'язань

Ліквідність підприємства - це міра спроможності підприємства забезпечувати свої зобов'язання грошовими коштами, отриманими від реалізації відповідних його активів. Іншими словами ліквідність підприємства - це його здатність швидко продати активи і отримати гроші для оплати своїх зобов'язань.

Фінансово стійким є таке підприємство, яке вчасно розраховується за своїми зобов'язаннями, покриває витрати своїми власними коштами, не допускає не виправданої кредиторської та дебіторської заборгованості. Фінансова стійкість характеризує рівень залучення позикового капіталу та здатність підприємства обслуговувати даний борг. Як зазначає С.Б.Довбня: «Фінансова стійкість - це такий стан підприємства за якого забезпечується стабільна фінансова діяльність, постійне перевищення доходів над витратами, вільний обіг грошових коштів, ефективне управління фінансовими ресурсами, безперебійний процес виробництва, його розширення та відновлення» [24].

Г.Г.Кірійцев акцентує увагу на тому, що: «фінансова стійкість - здатність підприємства, відповідати за своїм боргами та зобов'язаннями, а також нарощувати економічний потенціал, результат поточного, інвестиційного та фінансового розвитку» [77, с.140].

Варто зазначати, що оцінку фінансового стану підприємства доцільно здійснити не через один показник, а через системи показників, що допоможе комплексно оцінити стан фінансово - господарської діяльності підприємства.

Показники оцінки фінансового стану підприємства дають відповідь на питання на скільки дане підприємство є надійне в фінансовому відношенні як партнер, щоб прийняти відповідне рішення продовжити або скасувати певні відносини з даним підприємством. Виходячи з власних інтересів кожен партнер підприємства має свої критерії економічної доцільності співпрацювати з даним підприємством і приймає рішення чи розірвати стосунки з даним підприємством.

Відповідно, показники оцінки фінансового стану мають бути такими, щоб кожний партнер зміг зробити свій вибір. Однак, міра економічної привабливості передовсім залежить від самого підприємства.

Відтак, необхідно систематично, детально і в динаміці аналізувати фінанси підприємства, оскільки від поліпшення фінансового стану підприємства залежить його економічна перспектива. Залежно від конкретної мети аналізу вибирається відповідна кількість показників та їх види. Охарактеризуємо основні показники фінансового стану підприємства.

Важлива роль в оцінці фінансового стану відіграють показники доходності підприємства, які вимірюється двома показниками: прибутком і рентабельністю. Прибуток - є узагальнюючим фінансовим показником діяльності підприємства, який визначається як частина виручки, що залишається після відшкодування всіх витрат підприємства. Це показник, який характеризує фінансовий результат в абсолютному значенні [25, с.180].

Показник прибутку в більшій мірі характеризує якість господарювання підприємства, він найбільше виражає фінансову спроможність підприємства, тобто синтезує в собі всі найважливіші сторони роботи підприємства, виражає абсолютний ефект без урахування використаних ресурсів. Досить важливо при проведенні аналізу фінансово стану абсолютний показник прибуток доповнити відносним показником прибутковості - рентабельністю.

Рентабельність є відносним показником ефективності роботи підприємства. Даний показник виражений у відсотках і обчислюється як відношення прибутку до витрат.

Показник рентабельності – це основний інструмент фінансового аналізу та планування розвитку підприємства. Даний показник демонструє правильність використання власних фінансових ресурсів. Рентабельності характерно кілька форм показників, це залежить від того який прибуток і які витрати чи ресурси використовуються при розрахунках [25].

На практиці розрізняють рентабельність інвестованих ресурсів чи капіталу

та рентабельність продукції. Існує кілька модифікацій рентабельності інвестованих ресурсів, зокрема, це рентабельність капіталу, рентабельність власного капіталу, рентабельність активів, рентабельність необоротних активів, рентабельність акціонерного капіталу.

Рентабельність активів (P_a) є важливим індикатором для інвесторів у вирішенні питання, щодо вкладання коштів у підприємство. Даний показник характеризує ефективність використання майна підприємства та обчислюється за формулою:

$$P_a = \text{ЧП} / A * 100\% \quad (1.1)$$

де ЧП – загальний сума чистого прибутку підприємства за рік;

A – середня сума активів за річним балансом.

Рентабельність власного капіталу ($P_{вк}$) показує ефективність використання власного капіталу:

$$P_{вк} = \text{ЧП} / \text{ВК} * 100\% \quad (1.2.)$$

де ЧП – чистий прибуток підприємства;

ВК – власний капітал підприємства.

Обсяг власного капіталу на відповідну дату відображається в балансі підприємства або в звіті про власний капітал.

Рентабельність капіталу показує ефективність використання капіталу в цілому, визначається як відношення чистого прибутку до загального підсумку пасиву балансу, розраховується за формулою:

$$P_k = \text{ЧП} / K * 100\% \quad (1.3.),$$

де K – загальна сума капіталу підприємства.

Показник рентабельність продажу важливо необхідний для аналізу господарської та економічної діяльності будь - якого підприємства і виражає співвідношення між прибутком і витратами, показує частку прибутку в загальному доході підприємства. Рентабельність продажу розраховується як відношення чистого прибутку до чистого обсягу продажу за певний період і для

зручності виражається у %.

$$P_{rp} = \frac{Чп}{РП} * 100\% \quad (1.4.)$$

де РП - обсяг реалізованої продукції.

Рентабельність продукції (P_p) розраховується як відношення прибутку до витрат на виробництво і збут продукції (собівартості). Визначається даний показник за формулою:

$$P_p = \frac{\Pi}{C} * 100\% \quad (1.5)$$

де Π – прибуток від реалізації продукції за певний період часу;

C – повна собівартість реалізованої продукції.

В процесі аналізу фінансового стану підприємства важливо оцінити наскільки фінансово стійким є підприємство. Фінансова стійкість – це більш узагальнена характеристика фінансового стану підприємства.

Фінансова стійкість оцінюється через систему коефіцієнтів і виражає співвідношення власного й залученого капіталу, дані коефіцієнти можна об'єднати в такі три групи:

- 1.показники ефективності використання необоротних активів;
- 2.показники стану оборотних активів та їх фінансове забезпечення;
3. показники фінансової незалежності [4].

Основними показниками фінансової стійкості є: коефіцієнт накопичення зносу; індекс постійного активу; коефіцієнт реальної вартості майна; фондоддача; коефіцієнт фондозабезпеченості; коефіцієнт співвідношення оборотних та необоротних активів; коефіцієнт забезпеченості запасів; коефіцієнт покриття запасів; коефіцієнт автономії; коефіцієнт співвідношення позикових і власних коштів.

Найбільш поширеними є коефіцієнт автономії. Він визначається шляхом діленням власного капіталу на підсумок балансу підприємства (суму всіх джерел фінансування): Нормативне значення (0,5 - 0,7)

$$K_a = \frac{BK}{Б} \quad (1.6.)$$

де, ВК – власний капітал;

Б – підсумок балансу.

У випадку зростання значення даного коефіцієнта відбувається підвищення фінансової незалежності та зростання фінансової стійкості підприємства.

Фондовіддача – це відношення вартості випущеної продукції до середньорічної вартості основних виробничих фондів. Даний показник засвідчує ефективність використання засобів праці і характеризує скільки вироблено продукції на одиницю основних виробничих фондів. Фондомісткість є оберненим показником фондовіддачі.

$$\Phi = \text{РП} / \text{Воф} \quad (1.7.)$$

де Рп- обсяг реалізованої продукції;

В оф – вартість основних виробничих фондів.

Платоспроможність підприємств – це одна з важливих характеристик фінансової стійкості підприємства, вона засвідчує наявність коштів достатніх для погашення короткострокових боргів та здійснення безперебійного виробництва і реалізації продукції. Платоспроможність підприємства можна оцінити через показники ліквідності. Основними показниками є коефіцієнт абсолютної ліквідності; коефіцієнт критичної ліквідності; коефіцієнт покриття. крім того, розраховуються показники статистичної платоспроможності та показники динамічної платоспроможності.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності розраховується за формулою:

$$\text{Ка.л.} = (\text{ГК} + \text{ПФІ}) / \text{КЗ} \quad (1.8.)$$

Нормативне значення К ал (0,25 - 0,3)

Коефіцієнт критичної ліквідності розраховується за формулою:

$$\text{Кк.л.} = (\text{ГК} + \text{ПФІ} + \text{ДЗ}) / \text{КЗ} \quad (1.9.)$$

Нормативне значення К к.л. (не менше одиниці).

Коефіцієнт покриття розраховується за формулою:

$$\text{Кп.} = (\text{ГК} + \text{ПФІ} + \text{ДЗ} + \text{ТМЦ}) / \text{КЗ} \quad (1.10.)$$

Нормативне значення К п. (2,0 - 2,5).

Позначення: ГК- грошові кошти;

ПФІ – поточні фінансові інвестиції;

КЗ – кредиторська заборгованість;

ДЗ – дебіторська заборгованість;

ТМЦ – товарно - матеріальні цінності.

Ділова активність характеризується показниками ефективності виробничо-господарської діяльності в цілому. До показників ділової активності відносяться: коефіцієнт оборотності активів; коефіцієнт оборотності оборотного капіталу; коефіцієнт оборотності власного капіталу; коефіцієнт оборотності запасів; коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості; коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості. Всі вони втілюються у додержання «золотого правила» економіки.

Таким чином, для оцінки фінансового стану підприємства використовується система показників, кожен із яких має свій зміст і вираження, характеризується специфікою розрахунків та нормативним значенням. Комплексне поєднання обчислених показників дозволяє оцінити фінансовий стан підприємства, визначити тенденції та закономірності та визначити резерви його покращення.

РОЗДІЛ 2

КОМПЛЕКСНА ОЦІНКА ФІНАНСОВОГО СТАНУ СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ (НА МАТЕРІАЛАХ ТОВ «ТЕПЛО МЕРЕЖА» ЗА 2022-2024 РОКИ)

2.1. Загальна характеристика майнового стану, ділової активності підприємства та його прибутковості

ТОВ «Тепло мережа» - це сучасне приватне підприємство малого бізнесу створене відповідно діючого законодавства України в 2010 р. Товариство працює в умовах комерційного розрахунку, забезпечує фінансування діяльності підприємства переважно за рахунок власних ресурсів.

Основна мета створення і функціонування товариства спрямована на отримання прибутку, відповідно, у товаристві добре налагоджена система фінансового менеджменту. Дане підприємство старається працювати в умовах самофінансування та самоокупності, надаючи перевагу власним фінансовим ресурсам. Позикові кошти є не значними, їх залучають переважно при потреби закупівлі вартісного обладнання. Це стосується комплектуючих для встановлення сонячних батарей і обладнання для монтажу сучасних котелень. Основний вид діяльності товариства спрямований на:

- монтаж в котельнях міста та області сучасного енергозберігаючого обладнання для опалення;
- продаж обладнання для котелень міста та його монтаж;
- встановлення альтернативних джерел живлення монтаж та обслуговування сонячних батарей;
- проведення ремонту котелень міста;
- виконання робіт з подачі кондиційованого повітря газу, пари та

електроенергії,;

- проведення робіт з обслуговування водопостачальних систем та каналізаційних систем;
- виконання бетонних робіт та виготовлення виробів із бетону;
- доставка бетонної суміші та бетону;
- інші види робіт.

Дане товариство здійснює діяльність відповідно до затвердженого статуту. Товариство є юридичною особою, відповідно, до вимог законодавства воно має затверджений статут, відокремлене майно, самостійний баланс, самостійно веде облік і складає звітність, має круглу печатку, кутовий штамп, фірмові бланки тощо. В банку АТ КБ ПриватБанк товариству відкрито розрахунковий, валютний та інші рахунки.

Фінансову та облікову роботу в товаристві виконує фінансовий директор та головний бухгалтер.

Згідно діючого законодавства товариство перебуває на загальній системі оподаткування, сумлінно виконує податкові зобов'язання, сплачує до бюджету встановленні терміни податки та збори, подає за призначенням фінансову, статистичну та податкову звітність.

Діяльність товариства в значній мірі залежить від фінансового забезпечення, наявності та обсягу фінансових ресурсів.

Перевагу товариство надає формуванню власних фінансових ресурсів. Проаналізуємо капітал підприємства (табл. 2.1).

Дані подані в табл. 2.1 показали, що товариство мало достатній обсяг капіталу, чим могло забезпечити фінансування своєї діяльності. Обсяг фінансового забезпечення збільшувався з кожним роком, це дозволяло розширювати діяльність, тобто надавати нові види послуг, виконувати нові види робіт. Так на кінець 2024 року капітал товариства зріс і відповідно до 2023 р. складав 10081 тис. грн. Приріст по відношенню до 2022р. складав 92158 тис. грн., темп росту 110,2 %.

Таблиця 2.1

Аналіз обсягу та складу капіталу ТОВ «Тепло мережа»
в 2022-2024 роках

тис. грн.

Показники	2022 р	Темп росту 2022р до 2021 р.	2023 р.	Темп росту 2023р.до 2022 р.	2024 р	Темп росту 2024р. до 2023
1	2	3	4	5	6	7
Загальний обсяг капіталу в т.ч.	903913	102,0	985990	109,1	996071	101,0
власний капітал	806996	101,0	843921	104,5	845762	100,2
позичений капітал	9050	101,4	19450	214,0	20000	102,0
залучений капітал	96917	104,6	142069	146,5	150309	105,7

Основними джерелами формування капіталу товариства ТОВ «Тепло мережа» виступили: власні фінансові ресурси, суми позичених та залучених фінансових ресурсів, які мали тенденцію до зростання протягом всього періоду дослідження. Особливе місце належало власному капіталу, приріст якого 2024 р. до 2022 року складав 38766 тис. грн., темпи росту 104,8%. Приріст 2024 р. до 2023 р. 1841 тис. грн. Частка з структури капіталу в 2024 р. 84,9 %. Що стосується інших джерел фінансових ресурсів, то в товаристві протягом 2022-2024 року також спостерігалось збільшення позиченого та залученого капіталів. Приріст загального обсягу капіталу ТОВ «Тепло мережа» за 2022-2024 роки зображено на рис. 2.1.

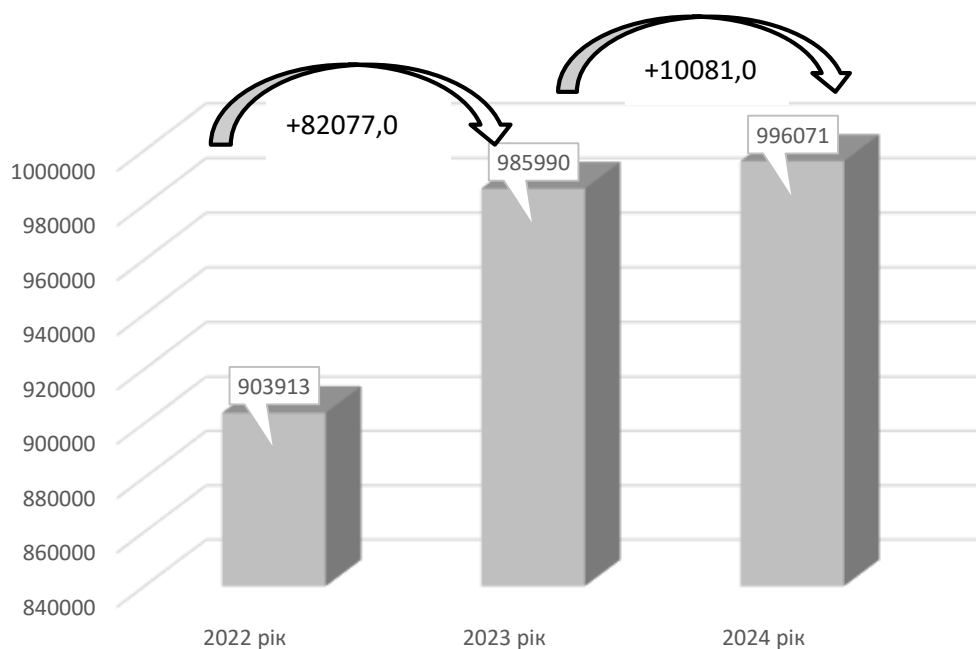

Рис. 2.1. Капітал ТОВ «Тепло мережа» та його щорічні зміни в період 2023 - 2024 р. р.

Як показали дані рис. 2.1. в 2023 році обсяг капіталу в порівнянні з 2022 р. зріс на 82077 тис. грн., в 2024 році на 10081 тис. грн. Товариство в процесі діяльності використовувало і позикові кошти. Слід зазначити, що частка власного капіталу в джерелах фінансування є досить високо на відмінну від позикових та залучених.

Коефіцієнт співвідношення позикових і власних коштів

$K_{п/в} = \frac{ПК}{Вк} * 100\%$ відповідно по роках складав:

- в 2022 році $= 9050 / 806996 = 1 : 89$
- в 2023 році $= 19450 / 843921 = 1 : 43$
- в 2024 році $= 20000 / 845762 = 1 : 42$

В процесі фінансового аналізу досить важливо визначити майновий стан підприємства. ТОВ «Тепло мережа» згідно статутних документів набуває майнових і особистих прав та має право володіти, користуватись та розпоряджатись своїм майном. До складу майна товариства входять необоротні та оборотні активи, відображені в активі балансу. Обсяг та структура майна

товариства проаналізовано в табл.2. 2.

Таблиця 2. 2

Обсяг та структура майна ТОВ «Тепло мережа»
впродовж 2022-2024 р. р.

Показники	Період дослідження					
	2022 р.		2023 р.		2024 р.	
	обсяг тис. грн.	питома вага (%)	обсяг тис. грн.	питома вага (%)	обсяг тис. грн.	питома вага (%)
1	2	3	4	5	6	7
Обсяг майна:	903913	100	985990	100	996071	100
- необоротні активи в тому числі	596912	62,7	679121	68,9	680939	63,4
- основні засоби	564676	94,6	668392	98,4	668999	98,2
- оборотні активи в тому числі	337001	37,3	306869	31,1	315132	36,6
- запаси	251401	74,6	177032	57,9	178091	56,5

Для забезпечення ефективності діяльності товариство старається вигідно розмістити капітал, спрямовуючи його в активи, тобто в необоротні та оборотні активи. «Активи – це ресурси, контрольовані підприємством у результаті минулих подій, використання яких, як очікується, призведе до збільшення економічних вигод у майбутньому» [1, с.88]. «Активи підприємства являють собою контрольовані економічні ресурси, сформовані за рахунок інвестованого в них капіталу, що характеризуються вартістю, продуктивністю і здатністю генерувати дохід. Активи підприємства є однією з найважливіших категорій фінансів підприємств, які дають можливість ефективно здійснювати господарську діяльність» [1].

Отже, капітал товариства поділяється на основний і оборотний. Капітал спрямований на фінансування необоротних активів є основним капіталом, спрямований в оборотні активи - оборотним капіталом.

В структурі майна значно більшу частку займають необоротні активи, це пов'язано з тим, що змонтовані конструкції альтернативного живлення числяться як основні засоби, відповідно їх частка в період 2022 - 2024 р. р.

складала 62,7 %, 68,9 % та 63,4 %, частка оборотних активів – 37,3%, 31,1% та 36,6%.

В свою чергу частка основних засобів в загальній сумі необоротних активів складала 94,6%, 98,4% та 98,2%. на долю запасів структури оборотних активів припадало 74,6%, 57,9% та 56,5%.

Показники темпів приросту капіталу розміщеного в майно підприємства показали, що основні засоби характеризувались щорічним зростанням із 596912,0 тис. грн. до 668999 тис. грн. В той же час обсяги оборотних активів скорочувалися із 337001 тис. грн. до 315152 тис. грн.

Темпи росту майна в цілому в 2024 році по відношенню до 2022 р. склали 110,2% , по відношенню до 2023 р. 101,1%. Це було пов'язано з тим, що на кінець періоду дослідження товариство оновило основні засоби, закупивши сучасне енергозберігаюче обладнання для ремонту котелень.

Зміни основних складових капіталів основного та оборотного показано на рис. 2.2.

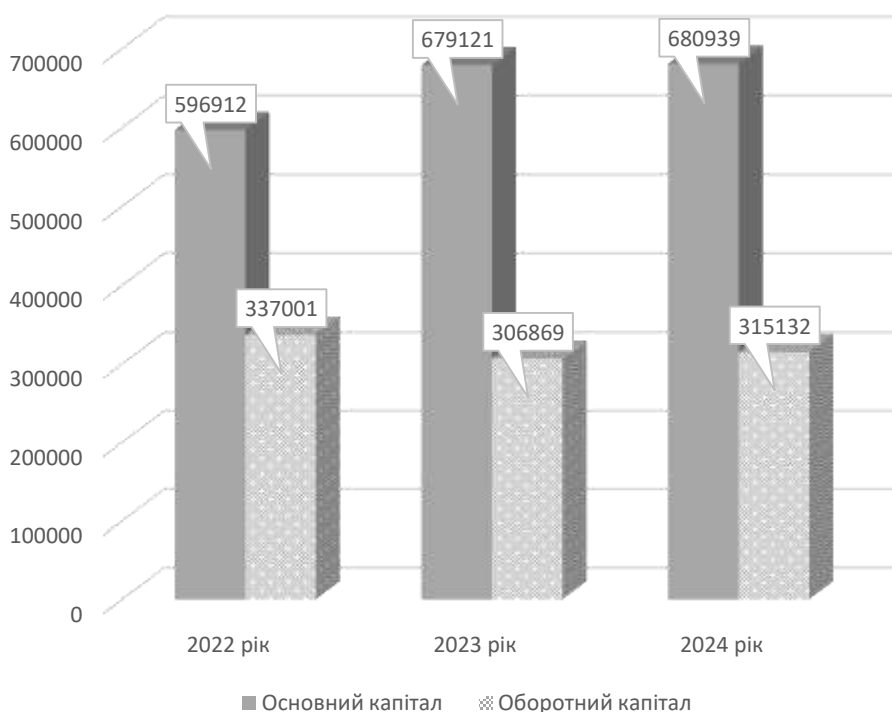

Рис. 2.2. Динамічні зміни основного та оборотного капіталів ТОВ «Тепло мережа» в період 2022 р. - 2024 р. (тис. грн.)

Дані рис. 2.2 показали, що основний капітал, складає основу капіталу підприємства спрямованого в майно і характеризується щорічним зростанням з 596912 тис. грн. до 680939 тис. грн. та має інвестиційний характер. Позитивним моментом було те, що товариство змогло наростити обсяги фінансування необоротних активів.

Узагальнюючу інформацію про зміни основного та оборотного капіталів спрямованих в активи підприємства подано в табл. 2.3. Це допоможе визначити основні закономірності розвитку товариства, зокрема фінансове забезпеченість його майна.

Наведені дані табл. 2.3 показали, що приріст основного капіталу на кінець 2024 року складав до 2022 р. 84027,0 тис. грн., або 14,07 %; до 2023 року відповідно 1818 тис. грн., або 0,3%. Це свідчить про те що основний капітал працював ефективно, необоротні активи покривалися сумами фінансування.

Таблиця 2.3

Визначення змін основного та оборотного капіталів

ТОВ «Тепло мережа» в період 2022 - 2024 р. р.

Капітал розміщений в активи	Зміна основного капіталу (1р. активу)		Зміна оборотного капіталу (2р активу)		Загальна зміна капіталу в активах	Загальна зміна капіталу в активах
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%
1	2	3	4	5	6	7
Динамічні зміни						
2024 р. до 2022 р. (+,-)	+84027	+14,07	-21869	-6,5	+92158	+10,2
2024 р. до 2023 р. (+,-)	+1818	+0,3	+8263	+2,69	+10081	+1,02

Оборотний капітал за обсягом майже в двічі менший основного капіталу і на кінець 2024 року в порівнянні з 2022 роком він скоротився на 21869 тис. грн. або на 6,5 %. По відношенню до 2023 р. зріс на 8263 тис. грн. або на 2,69 %. Обсяг загального капіталу теж характеризувався зростанням в 2024 р до 2022р.

на 10,2%, до 2023 р. на 1,02%. В цілому товариство ТОВ «Тепло мережа» є фінансово забезпечене відповідними фінансовими ресурсами.

Враховуючи, що майно товариства є його власним внутрішнім фінансовим джерелом важливо проаналізувати структурні зміни та співвідношення між оборотними та необоротними активами, використовуючи при цьому дані форми № 1 “Баланс” (звіт про фінансовий стан). Результати проілюстровані на рис. 2. 3.

Дані рис. 2.3 показали, що лєвова частка капіталу товариства вкладена в необоротні активи, питома вага яких по роках складала 63,9%, 68,9%, 68,4%.

Питома вага оборотних активів відповідно складала:

2022 рік -36,1%;

2023 рік - 31,1%;

2024 рік -31,6%.

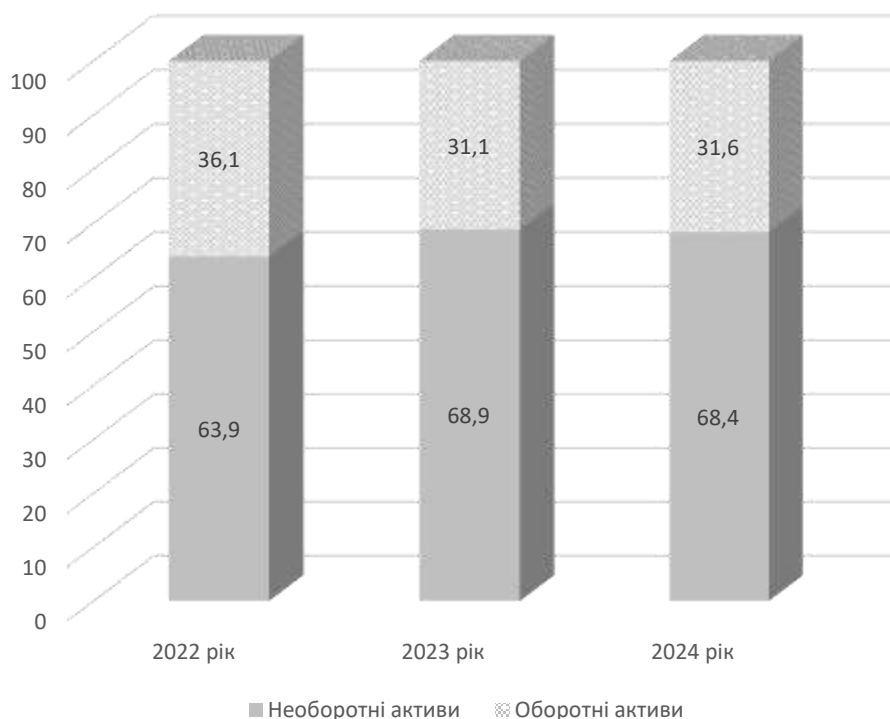

Рис. 2.3. Динаміка структури майна ТОВ «Тепло мережа» за 2022-2024 роки

Для визначення ефективності діяльності товариства визначимо стан ділової активності даного підприємства. Ділова активність - це комплексна

характеристика підприємства, яка втілює різні аспекти його діяльності і характеризується динамікою показників ефективності виробничо - господарської діяльності в цілому та характеризує ефективність використання фінансових ресурсів вкладених в активи. Чим вищі показники оборотності капіталу, тим більші обсяги прибутку отримає підприємство, тим вища його ділова активність (табл. 2.4).

Аналізуючи показники ділової активності ТОВ «Тепло мережа» слід відмітити факт зростання показників чистого обсягу реалізованої продукції, який лягав в основу розрахунку показників ділової активності. Більшість показників мала тенденцію до зростання це стосується коефіцієнту оборотності запасів, коефіцієнту оборотності власного капіталу. Менш повільно на кінець року обертались активи і оборотний капітал. Обертання дебіторської і кредиторської заборгованості на кінець досліджуваного періоду сповільнювалося.

Таблиця 2.4

Аналіз показників ділової активності ТОВ «Тепло мережа»
за 2022 - 2024 роки

Показники	2022 рік	2023 рік	2024 рік	Відхилення (+;-) звітного періоду від	
				2022 року	2023 року
1	2	3	4	5	6
Коефіцієнт оборотності активів	0,55	0,53	0,54	-0,1	-0,1
Коефіцієнт оборотності оборотного капіталу	1,47	1,69	1,6	+ 0,13	-0,09
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	0,58	0,62	0,63	+0,05	+0,01
Коефіцієнт оборотності запасів	1,97	2,92	2,93	+0,96	+0,01
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	5,57	5,49	5,41	-0,16	-0,8
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	2,1	2,19	2,17	+0,07	-0,2
Фондовіддача основних засобів, грн.	0,76	0,77	0,78	+0,2	+0,01
Фондомісткість основних засобів, грн.	1,13	1,29	1,31	+0,18	+0,02
Коефіцієнт зносу	0,53	0,59	0,6	+0,07	+0,01
Коефіцієнт придатності	0,47	0,41	0,4	- 0,07	-0,01
Тривалість обороту виробничих запасів, дні	86	106	92	+6	-14

Тривалість обороту кредиторської заборгованості, дні	89	89	83	-6	-6
--	----	----	----	----	----

Щодо показників ефективності використання основних засобів, то показник фондівдачі, який характеризує кількість реалізованої продукції на одиницю основних засобів зростає, що є позитивним моментом і свідчить про ефективне використання основних засобів. Зростанням характеризувався і коефіцієнт фондомісткості. Коефіцієнт зносу основних засобів також мав тенденцію до зростання. В цілому величина зношеності основних засобів перевищувала більше половини їх вартості і відповідно складала 0,53 в. п.; 0,59 в. п. та 0,6 в. п. Відповідно, коефіцієнт придатності складав 0,47 в. п.; 0,41 в. п.; 0,4 в. п.

Ділова активність визначається і рівнем прибутковості підприємства. Відповідно, в процесі аналізу фінансового стану ТОВ «Тепло мережа» важливо дати оцінку ефективності діяльності товариства визначивши рівень його прибутковості, дослідити обсяги та динамічні зміни доходу та чистого прибутку товариства за період 2022-2024 років використовуючи дані

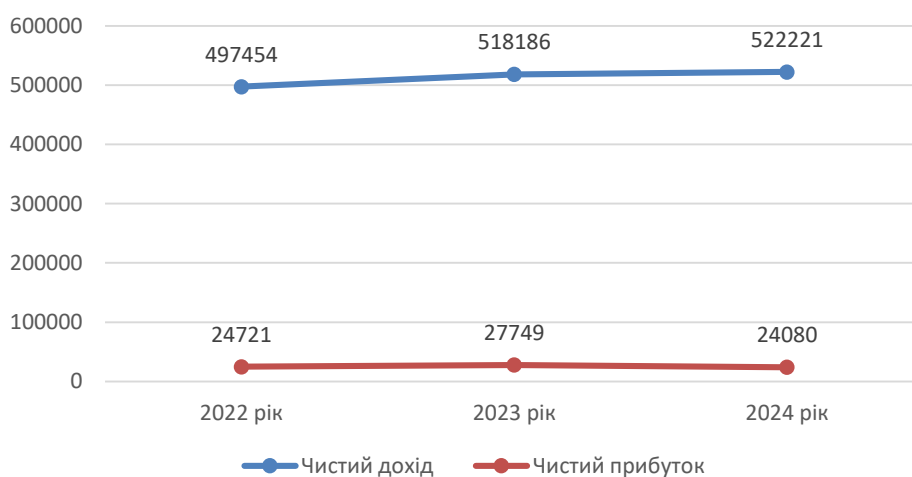

Рис. 2.4. Динаміка прибутковості ТОВ «Тепло мережа» у 2022-2024 роках

За даними рис. 2.4 видно що протягом досліджуваного періоду в товаристві

спостерігалось зростання чистого доходу, що свідчить проте, що товариство працювало стабільно, вчасно виконувало замовлені роботи надавало послуги. Зростанням характеризувався щорічний обсяг чистого прибутку виключення складав 2024 р. Так обсягу чистого доходу в 2023 році зріс до попереднього року на 20732 тис. грн., чистого прибутку на 3028 тис. грн. В 2024 році в порівнянні з 2023 роком, чистий дохід + 4035 тис. грн., чистий прибуток скоротився на 3669 тис. грн.. Зниження обсягу прибутку товариства в 2024 р. пов’язане з зростанням обсягів собівартості, що викликане зростанням цін на енергоносії, зростанням адміністративних та господарських витрат, значно зросла вартість обладнання, комплектуючих, панелей сонячних батарей та комплектуючих по їх монтажу та підключенню. Однак, в такому випадку, ми не можемо стверджувати, що товариство працювало не ефективно, оскільки зростання цін на товари та послуги в державі не залежало від товариства. Єдиним виходом для товариства було підняття цін на виконані роботи, надані послуги, однак підприємство враховуючи фінансову не спроможність своїх клієнтів поки що ціни залишило на рівні попереднього року.

Щоб зробити більш поглиблений висновок про ефективності діяльності товариства, необхідно визначити рентабельність підприємства, порівнявши отриманий прибуток з витратами.

Проаналізуємо показники рентабельності товариства ТОВ «Тепло мережа» за 2022-2024 роки (табл. 2.5) використовуючи при цьому дані додатків А, Б.

Таблиця 2. 5

Рентабельність фінансово-господарської діяльності
ТОВ «Тепло мережа» за 2022 - 2024 роки

Показник	2022 р.	2023 р.	2024 р.	Відхилення (+;-) даних 2024 року від	
				2022 року	2023 року
1	2	3	4	5	6
Рентабельність виробництва	8,89	4,96	4,61	-4,28	0,35
Рентабельність капіталу	2,73	2,7	2,41	-0,32	-0,29

Рентабельність власного капіталу	2,73	3,2	2,84	0,11	-0,36
Рентабельність основного капіталу	4,3	4,1	3,5	-0,8	-0,6
Рентабельність оборотного капіталу	7,3	8,3	7,6	+0,3	-0,7
Чиста рентабельність	4,8	5,2	4,9	+0,1	-0,3

Комплексне використання показників рентабельності дає можливість оцінити фінансовий стан підприємства і розробити пропозиції щодо зміцнення його конкурентних позицій. Як показали дані (табл. 2.5) величина одержаного прибутку вплинула на результати показників рентабельності, відповідно відхилення мають від'ємні значення, причиною цього є зниження розміру чистого прибутку в 2024 році.

Рентабельність власного капіталу – це коефіцієнт, який характеризує як використовується власний капітал. Це віддача прибутку на вкладений власний капітал. Максимізація цього показника – важливе завдання управлінців товариства ТОВ «Тепло мережа». Даний показник в 2023 р. складав 3,2%, в 2024 знизився до 2,84%.

Рентабельність активів – це фінансовий показник що характеризує ефективність використання всіх активів в 2024 році знизилась до попереднього року.

Рентабельність підприємства – співвідношення прибутку і витрат виражене у відсотках. На рентабельність впливають ряд чинників: джерела капіталу, вартість активів, розмір виручки, величина собівартості тощо. Рентабельність показує скільки прибутку одержує підприємство з кожної витраченої гривні. В цілому розраховані показники рентабельності товариства були не поганими, хоча в 2024 дещо скоротилися, на що вплинув обсяг отриманого прибутку. При розрахунку показників рентабельності застосовувався чистий прибуток. Оскільки в 2024 році обсяг чистого прибутку скоротився показники рентабельності були дещо меншими попереднього року на 0,3%.

Таким чином на основі проведеного аналізу окремих елементів

фінансового стану ТОВ «Тепло мережа» можна зробити висновок про позитивний стан формування та використання власного капіталу, про співвідношення між власним та залученим капіталами, про оптимальність виробничо-господарської діяльності товариства, про позитивні показники ділової активності.

Більшу частину майна формують необоротних активів, це не досить позитивно вплинуло на показники ліквідності. В перспективі товариству потрібно підвищувати ліквідність балансу та прибутковості.

2.2. Аналіз ліквідності та платоспроможності підприємства

Важливими показниками характеристики фінансового стану підприємств є показники ліквідності та платоспроможності. Вони характеризують взаємовідносини підприємства з іншими суб'єктами господарювання, партнерами по бізнесу, постачальниками, суб'єктами фінансового ринку, з державою, банками, працівниками тощо.

Платоспроможність – це спроможність підприємства своєчасно погасити свої строкові зобов'язання за допомогою наявних грошових ресурсів. Платоспроможним підприємство є в тому випадку, коли наявні платіжні засоби перевищують строкові зобов'язання підприємства. Для цього визначення даного показника використовуються дані бухгалтерського балансу.

Щоб досягти відповідного рівня платоспроможності ТОВ «Тепло мережа» повинно мати в своєму розпорядженні такий обсягом оборотного капіталу, який би допоміг товариству повністю у визначені терміни розраховуватися із своїми зобов'язаннями. [27, с.98].

В свою чергу, ліквідність - це спроможність підприємства перетворювати

свої активи на гроші для покриття поточних зобов'язання. На ліквідність впливають такі фактори:

- час, необхідний для продажу активу;
- сума, одержана від продажу активу;
- швидкість здійснення продажу в міру настання строку погашення зобов'язань.

У випадку коли поточні активи підприємства перевищують короткострокові зобов'язання таке підприємство вважається ліквідним. Ліквідним підприємство може бути в повній мірі, або частковій. Якщо до складу оборотного капіталу входять гроші та короткострокова дебіторська заборгованість, то таке підприємство вважається більш ліквідним, ніж те де в складі оборотного капіталу перевищують запаси.

Для оцінки рівня ліквідності підприємства необхідно провести аналіз ліквідності балансу.

Слід зазначити, що при низькому рівня ліквідності, підприємство не спроможне сплатити поточні зобов'язання і борги. В такому випадку підприємство вимушене продавати довгострокові фінансові активи, що може привести до зниження дохідності, до не платежів та в кінцевому результаті до банкрутства. При низькому рівні ліквідності підприємства мають проблеми і його партнери теж, оскільки затримання платежів може впливати на їх фінансовий стан.

Структура активів ТОВ «Тепло мережа» проілюстрована на рис 2.1. є недостатньо позитивною, і товаристві недостатня сума абсолютно ліквідних активів, щоб вчасно погашати термінові зобов'язання. Відповідно товариству важливо оптимізувати активи за ступенем ліквідності: абсолютно ліквідні, середньо ліквідні, неліквідні.

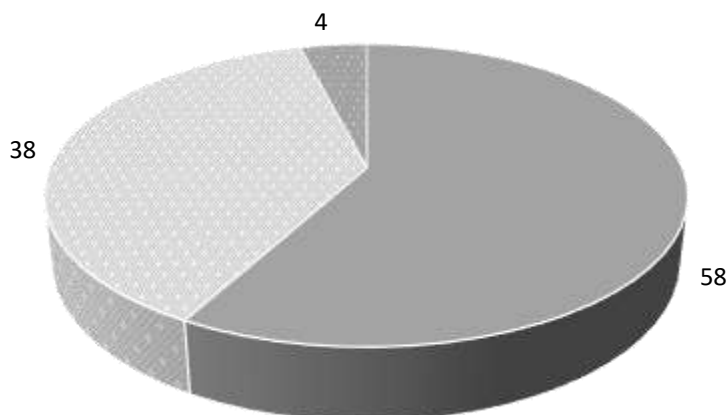

Рис. 2.5. Структура активів підприємства ТОВ «Тепло мережа» за ступенем ліквідності впродовж 2024 року

За даними рис. 2.5 видно, що склад активів товариства можна вважати ефективним, оскільки на долю абсолютно ліквідних активів припадало 38%, середньо ліквідних 58%, неліквідних 4 %.

Варто зазначити, що ліквідність тісно пов'язана з платоспроможністю, яка розглядається як спроможність підприємства погашати всі свої борги грошовими коштами. Характеристика даного показника важлива для як для інвесторів, так і для кредиторів, оскільки показує запас фінансової стійкості підприємства і є результатом визначення банками його кредитоспроможності.

Платоспроможність є важливим узагальненим показником стабільного фінансового стану підприємства і вважається найважливішою умовою його господарської діяльності. Платоспроможним слід вважати таке підприємство, яке володіє таким обсягом грошових коштів щоб оплатити усі поточні зобов'язання і забезпечувати безперебійність виробничого процесу. В протилежному випадку не платоспроможність підприємства може привести до банкрутства, примусового погашення заборгованості.

Забезпечується платоспроможність абсолютно ліквідними активами на які впливають: забезпечення безперервної діяльності, виконання підприємством плану

надходження грошової виручки, досягнення прибутковості, прискоренням руху оборотних засобів, недопущенням вилучення засобів із обороту, недопущення зайвих запасів, забезпечення режиму економії тощо.

Аналіз показників ліквідності товариства поведено в табл. 2.6 з використанням даних додатків А,Б.

Виходячи з даних табл. 2.6 можна зробити висновок про загальний коефіцієнт ліквідності в 2024 році порівняно з 2022-2023 роками відповідно збільшився на 0,2 та 0,1в.п. їх значення впродовж всього періоду було більшим нормативного значення.

Коефіцієнт швидкої ліквідності в 2024 р. порівняно із аналогічним показником 2022 р. та показником 2023 р. також зріс на 0,2 і був в межах нормативного значення. Коефіцієнт абсолютної ліквідності в 2024 р. становив 0,29, що на 0,2 більше 2022 р. та на 0,1 більше 2023 р.

Відповідно, товариство було спроможним негайно погасити свої зобов'язання наявними грошовими коштами.

Таблиця 2.6

Показники ліквідності ТОВ «Тепло мережа»
за період 2022-2024 років

Показник	Нормативне значення	2022 рік	2023 рік	2024 рік	Відхилення(+;-)даних 2024 року від	
					2022 року	2023 році
Загальний коефіцієнт ліквідності	1-2	1,3	1,4	1,5	+ 0,2	+ 0,1
Коефіцієнт швидкої ліквідності	більше 1,0	1,01	1,01	1,03	+ 0,2	+ 0,2
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,25-0,3	0,28	0,29	0,3	+ 0,2	+ 0,1
Коефіцієнт покриття	2 - 2,5	2,0	2,3	2,5	+ 0,5	+0,2
Коефіцієнт чистої виручки		0,16	0,18	2,0	+ 0,4	+0,2

Таким чином, товариство ТОВ «Тепло мережа» працювало стабільно, нарощувало обсяги свої грошових коштів, тим самим було спроможним миттєво фінансувати свої зобов'язання. Криза банкрутства товариству не загрожує, про що свідчать розраховані показники.

Враховуючи значення коефіцієнта відновлення платоспроможності, який більше 1, можна стверджувати, що товариство зможе забезпечувати свою платоспроможність впродовж наступного періоду.

Важливо зазначити, що прибутковість товариства є головним фактором успішної його діяльності, яка допоможе фінансово забезпечити товариству кошти для подальшого його розвитку і ефективної роботи.

Таким чином, проведені розрахунки показників ліквідності і платоспроможності товариства засвідчили факт того, що дане товариство є платоспроможним і абсолютно ліквідним. Підприємству необхідно продовжувати фінансову політики направлену на досягнення ліквідності балансу, нарощування грошових коштів та зменшення величини поточних зобов'язань.

2.3. Оцінка фінансової стійкості та визначення її типу характерного для підприємства

Однією з найважливіших характеристик фінансового стану підприємства є його фінансова стійкість, тобто таке фінансове становище коли доходи підприємства постійно і стабільно перевищують витрати, коли підприємство може вільно маневруватиме грошовими коштами і забезпечувати безперервний виробничий процес. Відповідно, підприємство є фінансово стійким у випадку повного забезпечення достатнім обсягом фінансових ресурсів і їх ефективним

розміщенням та використанням.

Відповідно, фінансові ресурси вкладені в підприємницьку діяльність повинні окупитися в процесі грошових надходжень, а обсяги одержаного прибутку забезпечать відповідно високий рівень самофінансування і фінансової незалежності від зовнішніх джерел фінансування.

Варто зазначити, що на рівень фінансової стійкості підприємства впливають різні фактори. До яких належать як внутрішні так і зовнішні фактори, зокрема:

- рівень технічного розвитку, впровадження новітніх досягнень техніки і сучасних технологій;
- роль та місце підприємства на фінансовому та товарному ринках;
- економічне становище держави та платоспроможний попит населення;
- податкова та кредитна політика держави;
- економічна політика підприємства, залежність від зовнішніх кредиторів та інвесторів;
- рейтинг підприємства, його конкурентоспроможність;
- наявність платоспроможних дебіторів;
- величина доходів і структура витрат підприємства та їх співвідношення;
- розмір статутного капіталу підприємства;
- ефективність комерційних та фінансових операцій;
- майновий стан підприємства, склад і структура активів та їх фінансове забезпечення;
- рівень професійної підготовки фахівців тощо.

Фінансова стійкість характеризує ступінь фінансової незалежності підприємства, який оцінюється відповідними критеріями:

- рівнем забезпеченості підприємства стабільними джерелами фінансування і наявністю матеріальних обігових коштів;
- рівнем платоспроможності підприємства, тобто його здатністю

покривати фінансові зобов'язань своїми мобільними активами;

- достатнім обсягом власних фінансових ресурсів та можливістю забезпечення високого рівня самофінансування та самоокупності;

- високою часткою власних джерел у загальній сукупності джерел фінансування підприємства.

Результати розрахованих показників фінансової стійкості ТОВ «Тепло мережа» потребують зосередження уваги фінансових служб підприємства на подальшому забезпеченні достатньої кількості вільних оборотних активів для забезпечення безперебійного виробничого процесу. В цілому коефіцієнт забезпеченості оборотних активів та коефіцієнт маневреності власного капіталу в 2022-2024 р. р. мали позитивне значення. Товариство забезпечило поточну діяльність власними обіговими активами і це позитивний результат.

Розрахунок основних показників фінансової стійкості ТОВ «Тепло мережа» в період 2022 - 2024 р. р. проведено в табл. 2.7. на основі додатків А,Б.

Коефіцієнт фінансової незалежності в 2024 р. становив 1,17 в порівнянні з 2022 роком він зріс на 0,05 в порівнянні з 2023 р. на 0,01. Коефіцієнт фінансування залежності свідчить про те, що в 2024р. зменшилась залежність підприємства від зовнішніх ресурсів, так як в даному році зріс обсяг власного капіталу.

Таблиця 2.7

Показників фінансової стійкості ТОВ «Тепло мережа»

впродовж періоду 2022 - 2024 років

Показник	Норматив не значення	2022 рік	2023 рік	2024 рік	Відхилення (+;-) 2024 р від 2022 р.
1	2	3	4	5	6
Коефіцієнт фінансової незалежності	>0,5	0,89	0,85	0,84	-0,05
Коефіцієнт фінансової залежності	<0,5	1,12	1,16	1,17	0,05
Коефіцієнт фінансової стабільності	>2	0,89	0,85	0,84	-0,05
Коефіцієнт фінансового лівериджу	<1	0,01	0,02	0,02	0,01
Коефіцієнт маневреності	>0,1	0,31	0,4	0,32	0,01

власного капіталу					
Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів	>0,1	1,59	1,79	1,76	0,17

Здійснюючи аналіз фінансової стійкості товариства важливо визначити тип фінансової стійкості даного підприємства. На практиці визначають чотири типи фінансової стійкості, а саме:

1. Абсолютна стійкість. при якій платоспроможність підприємства зберігається і є гарантованою, а для забезпечення запасів (З) достатньо лише власних обігових коштів.

$$З < \text{ВОК}.$$

2. Нормальна стійкість платоспроможність також гарантована. Забезпечення запасів покривається власними обіговими коштами та банківськими довгостроковими кредитами та позиками.

$$З < \text{ВОК} + \text{БК}^{\text{Д}}$$

3. Нестійкий фінансовий стан - платоспроможність підприємства порушується, в такому випадку для забезпечення запасів залучаються власні обігові кошти, довгострокові банківські кредити, а також короткострокові кредити та позики, їх сукупність перевищує обсяг запасів.

$$З < \text{ВОК} + \text{БДК} + \text{БК}^{\text{К}}$$

4. Кризовий фінансовий стан коли підприємству загрожує банкрутство, у випадку коли для забезпечення запасів не вистачає джерел фінансування. Їх сукупність є меншою чим обсяг запасів.

$$З > \text{ВОК} + \text{БДК} + \text{БК}^{\text{К}}$$

Однією із важливіших характеристик фінансового стану підприємства є фінансова стійкість за критерієм фінансової незалежності підприємства, щодо володіння своїм майном і його використанням. При цьому сума власних обігових коштів визначається як різниця між власним капіталом та вартістю необоротних активів:

$$\text{ВОК}_{2022} = 806996 - 566912 = 240084 \text{ тис. грн.}$$

$$\text{ВОК}_{2023} = 843921 - 6679121 = 164800 \text{ тис. грн.}$$

$$\text{ВОК}_{2044} = 845762 - 680939 = 164823 \text{ тис. грн.}$$

Слід зазначити, що у 2024 році власні обігові кошти мали позитивне значення і становили 164 823 тис. грн., що позитивно вплинуло на показники фінансової стійкості та платоспроможності підприємства.

З метою визначення типу фінансової стійкості ТОВ «Тепло мережа» за доцільно скласти агрегований баланс (табл. 2.8.)

Проаналізуємо агрегований баланс ТОВ «Тепло мережа» протягом 2022-2024 років:

$$\text{у 2022 році: } 251401 < 240084 + 9050 = 263451 \text{ тис. грн.};$$

$$\text{у 2023 році: } 177032 < 164800 + 19450 = 184250 \text{ тис. грн.};$$

$$\text{у 2024 році: } 178091 < 164823 + 20000 = 184823 \text{ тис. грн.}$$

Наведений розрахунок свідчить про зростання показників відповідного року до попередніх даних.

Таблиця 2.8

Агрегований баланс ТОВ «Тепло мережа»
за 2022-2024 роки

Показники активу балансу	2022 рік	2023 рік	2044 рік	Показники пасиву балансу	2022 рік	2023 рік	2024 рік
1	2	3	4	5	6	7	8
Необоротні активи	566912	679121	680939	Власний капітал	806996	843921	845762
Запаси	251401	177032	178091	Довгострокові зобов'язання	-	-	-
Кошти, розрахунки і інші активи	85600	129837	137041	Короткострокові кредити і зобов'язання	105967	431519	350309
Баланс	903913	985990	996071	Баланс	903913	985990	996071

За даними агрегованого балансу можливо визначити тип фінансової стійкості результати подано в табл. 2.9.

Таблиця 2.9

Визначення типу фінансової стійкості ТОВ «Тепло мережа»
за період 2022-2024 років

тис. грн.

Показник	2022 рік	2023 рік	2024 р.
1	2	3	4
Власні обігові кошти	251401	177032	178091
Довгострокові зобов'язання	-	-	
Власні та довгострокових джерел покриття запасів	251401	177032	178091
Короткострокові кредити та позики	9050	19450	20000
Основних джерел покриття запасів	263451	184250	184823
Запаси	251401	177032	178091
Надлишок (+) або нестача (-) власних коштів і довгострокових кредитів і позик (р.5–р.6)	-11317	-12232	-13268
Надлишок (+) або нестача (-) основних джерел покриття запасів (р.7–р.8)	+12050	+7281	+6732
Тип фінансової стійкості	Стійкий фінансовий стан	Стійкий фінансовий стан	Стійкий фінансовий стан

В табл. 2.9 проведено розрахунок і визначено тип фінансової стійкості товариства ТОВ «Тепло мережа» в 2022-2024 р. р. Слід зазначити, що протягом 2022 - 2024 р. р. для товариства характерний нормальний фінансовий стан. Така ситуація спричинена достатністю власних оборотних коштів та короткострокових кредитів для покриття запасів. Довгострокові кредити товариство не залучало. Зовнішнім проявом сутності фінансової стійкості є платоспроможність і ліквідність.

Таким чином, протягом 2022-2024 років у ТОВ «Тепло мережа» не вистачало власних коштів для фінансування запасів, а покривалися запаси додатково за допомогою короткострокових зобов'язань. Даному підприємству характерний стійкий фінансовий стан, що свідчить про стабільність роботи товариства. В цілому на основі проведеного аналізу фінансового стану ТОВ «Тепло мережа» можна зробити висновок, що його фінансовий стан є задовільним.

РОЗДІЛ 3

ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

3.1. Основні напрями покращення фінансового стану підприємства

Фінансовий стан підприємства віддзеркалює результати його фінансово – господарської діяльності. Він визначається показниками забезпеченості фінансовими ресурсами, зокрема власними, раціональністю їх розміщення в активи, прибутковістю, платоспроможністю, ліквідністю, фінансовою стійкістю. Враховуючи, що фінансовий стан підприємства залежить від результатів його діяльності, відповідно резерви його покращення слід шукати в цьому напрямі.

Важливим моментом в процесі аналізу показників фінансового стану є встановлення закономірностей, виявлення проблем, недоліків що слугуватиме прийняттю подальших правильних управлінських рішень щодо покращення фінансового стану підприємства.

З метою покращення фінансового стану важливо визначити стратегію розвитку підприємства, забезпечити ефективність виробничої, господарської та фінансової діяльності. Все це передбачає проведення наступних дій:

- вдосконалення виробничого процесу, покращення матеріально-технічного забезпечення підприємства, впровадження сучасних передових технологій, нових видів продукції, розширення асортименту товарів, робіт, послуг, покращення їх якості;
- розширення ринків збуту, покращення маркетингової та рекламної діяльності;
- забезпечення ефективної фінансової політики, сприяння залученню фінансових ресурсів, їх вигідне розміщення та використання.

ТОВ «Тепло мережа» вміло використовувала вище запропоновані

пропозиції, розробляючи стратегію подальшого свого розвитку. Щоб вижити в складних умовах сьогодення товариство прагне:

- до здійснення діяльності не тільки в Чернівецькій області, а значно розширяє діяльність на території Івано-Франківської та Тернопільської областей, розширяє при цьому перелік послуг та робіт, асортимент продукції;

- адаптуватися до змін умов господарювання, викликаних економічною кризою та агресивними діями країни агресора, через що розірвані ділові стосунки з рядом постачальників, різко впала платоспроможність клієнтів, погіршилися логістичні зв'язки;

- враховувати інтереси конкурентів, щоб в подальшому не отримувати ризик зустрічного удару від конкурента;

- створити цільові резерви на випадок значного погіршення фінансового стану, який може привести до банкрутства та ліквідації підприємства. ТОВ «Тепло мережа» це не загрожує, оскільки фінансовий стан підприємства на протязі 2022-2024 р. р. був задовільний. Відповідно, товариство обирає стратегію подальшого розвитку, створює конкретний оперативний план виробництва, маркетингу, управління інвестиціями, прибутком.

Фінансовий стан ТОВ «Тепло мережа» визнано досить непоганим, але підприємство працює над пропозиціями його покращення. В зв'язку з цим необхідно:

- забезпечити погашення поточних зобов'язань;
- оновити матеріально - технічну базу підприємства, сприяти покращенню показників фондівіддачі.

Проведений аналіз виробничо - господарської діяльності ТОВ «Тепло мережа» показав, що товариство працює ефективно, виконує роботи, надає послуги та реалізовує продукцію досить високої якості. Проблема, яка виникає на підприємстві полягає в тому, що в цілому собівартість товариства є високою. Це пов'язано з тим, що товариство закуповує обладнання, запасні частини по досить високих цінах, крім того в останній час значно зросли ціни на енергоносії,

паливо-мастильні матеріали, відповідно, значно зріс рівень фондомісткості. Отже, одним із напрямів покращення фінансового стану товариства є зниження собівартості шляхом зниження витрат та економія всіх видів ресурсів трудових, матеріальних, фінансових.

Актуальним питанням є також зниження трудомісткості продукції, скорочення чисельності персоналу, зростання продуктивності праці. Це можливо досягти шляхом механізації та автоматизації виробничого процесу, застосування високопродуктивних технологій, заміни та модернізації застарілого устаткування та обладнання.

ТОВ «Тепло мережа» в останні роки закупило нове обладнання, проте поряд дане підприємство використовує зношене, застаріле обладнання, яке можна продати без будь-якої шкоди для товариства. За отримані кошти від продажу слід придбати нове, ресурсозберігаюче обладнання, в результаті чого можливе підвищення рівня фондівіддачі.

При проведенні заходів поліпшення фінансового стану ТОВ «Тепло мережа» важливо проаналізувати вхідні та вихідні грошові потоки. Позитивний ефект дає збільшення вхідних та зменшення вихідних грошових потоків, важливо, не допускати від'ємного грошового потоку, бо це має негативні наслідки. При цьому, важливим моментом для товариства є збільшення виручки від реалізації, яка залежить від обсягів реалізації, виконання робіт, надання послуг та встановлених цін.

Зростання виручки можливе при розширенні діяльності, пов'язаної з виконанням робіт та наданням послуг. Важливо зацікавити клієнта замовника через систему знижок, зменшенням постійним клієнтам цін на виконані роботи, покращення рекламної діяльності.

Для покращення фінансового стану ТОВ «Тепло мережа» важливо своєчасне надходження грошових коштів, що можливе при:

1. Реалізації продукції, виконанні робіт, наданні послуг по попередній оплаті або оплата по факту здійснення операції продажу, виконання робіт,

надання послуг;

2. Отриманні коштів дебіторської заборгованості.
3. Продажу резервних грошових активів та реалізації зайвих запасів.
5. Запозичені грошових коштів через банківські установи.
6. Залученні інвестиційних ресурсів приватного капіталу та інших внесків.

Для покращення фінансово стану необхідно провести оптимізацію обсягів дебіторської заборгованості та її рефінансування. Тут важливо обрати такі форми розрахунків як попередня оплата, або оплата з відстрочкою платежу. Рефінансування дебіторської заборгованості доцільно провести за допомогою факторингу, форфейтингу, обліку векселів або примусового стягнення заборгованості.

З метою управління дебіторською заборгованістю найбільш ефективним буде:

- визначення термінів прострочених залишків на рахунках дебіторів;
- періодичний перегляд суми кредиту, його оцінювання з позиції доцільності використання, виходячи з реального фінансового становища клієнтів;
- при проблемах з одержанням грошей, необхідно вимагати заставу на суму, не меншу, ніж сума на рахунку дебітора;
- стягнення боргів при наявності порук чи гарантій;
- продаж факторинговим компаніям або банкам рахунків дебіторів;
- негайне виставлення рахунку покупцю при продажі великої партії товарів або виконанні великого обсягу робіт, чи надані послуг;
- страхування кредитів з метою захисту від збитків через безнадійні борги дебіторів;
- співпраця товариства тільки з надійними клієнтами.

Важлива роль в даному процесі належить реалізації продукції, розширені мережі продажу, мережі виконання робіт, проведенні ефективної маркетингової політики, пошуку нових ринків, нових більш платоспроможних клієнтів тощо.

Проведення вище названих заходів дозволить збільшити надходження виручки, отримання прибутку та підвищення рівня рентабельності капіталу.

Вплив на фінансовий стан підприємства здійснює наявність достатнього рівня власного капіталу та можливість його залучення з різних джерел. Підприємство повинно прикласти всі зусилля та можливості формування власного капіталу за рахунок внутрішніх джерел. Основними внутрішніми джерелами є прибуток та спеціальні фонди. У випадку недостатності внутрішніх джерел ресурси залучаються із зовнішніх джерел.

Управління вартістю залученого капіталу за рахунок зовнішніх джерел є досить складним процесом, тому ТОВ «Тепло мережа» не використовує дане джерело залучення власного капіталу.

Що стосується позикового капіталу, як джерела поповнення фінансових ресурсів підприємства, ним не можна нехтувати. Необхідність залучення кредиту визначається характером кругообігу основних і оборотних активів. В більшості розвинутих країнах банківські кредити та кредиторська заборгованість посідають вагомe місце в складі залучених джерел фінансування. Позиковий капітал має ряд переваг, які порою можуть бути вигідними для підприємства:

- позиковий капітал є додатковим джерелом фінансування підприємства у випадку, якщо власних ресурсів недостатньо;
- відносна простота оцінки вартості позикового капіталу, вона визначається у вигляді процентів за кредит;
- виплата по обслуговуванню кредиту включається в собівартість, відповідно, це зменшує розмір оподатковуваної бази прибутку підприємства;
- вартість позикового капіталу тісно пов'язана з рівнем кредитоспроможності підприємства. Чим вищою є кредитоспроможність підприємства, тим нижчою є вартість позикового капіталу. Відповідно, товариству необхідно підвищувати рівень кредитоспроможності підприємства.

Таким чином, фінансовий стан - найважливіша характеристика діяльності підприємства. Відповідно, пошук шляхів його покращення важлива функція

управління фінансових менеджерів підприємства. Основними напрямками покращення фінансового стану є розширення виробничого процесу, покращення матеріально - технічної бази, збільшення чистого доходу, зменшення виробничих витрат, розширення асортименту продукції і підвищення її якості, підвищення продуктивності праці, ефективне використання всіх видів ресурсів, грамотна побудова довірчих відносин з постачальниками та покупцями, правильна цінова політика, розширення ринків збуту та виконання робіт, ефективна маркетингова та рекламна діяльність. У сучасних економічних умовах важливо знайти оптимальне співвідношення власного та позикового капіталів, яке б забезпечило максимальну рентабельності власного капіталу і мінімальний фінансовий ризик.

Відповідно основними напрямками покращення фінансового стану підприємства є:

- зниження собівартості продукції, за рахунок впровадження сучасної техніки та нових технологій, раціонального використання фінансових, матеріальних і трудових ресурсів, зменшення постійних витрат. Все це забезпечить підприємству його конкурентоспроможність;

- збільшення грошових надходжень та зростання грошових коштів на рахунку підприємства, збільшення коефіцієнту абсолютної ліквідності. Це дозволить підприємству оформити банківські довго - і короткострокові позики для фінансування поточної діяльності. Збільшити грошові кошти підприємства можна за рахунок реалізації або здачі в оренду майна, яке не використовується.

Кожному підприємстві важливо розробити та забезпечити ефективну систему показників аналізу та оцінки фінансового стану, систему моніторингу та фінансового контролю, планування та прогнозування фінансового стану, визначити напрями фінансової політики та фінансової стратегії. Аналіз фінансового стану необхідно приводити систематично, детально і в динаміці аналізувати всі фінансові показники, визначати тенденції та закономірності. У випадку відхилень показників фінансового стану приймати відповідні рішення

по їх попередженню та покращенню.

Прогнозування фінансового стану підприємства є одним із напрямів покращення фінансового стану, адже прогноз дозволяє грамотно керувати виробництвом, впливати на всі сторони його діяльності, відповідно, для цього важливо постійно використовувати дані про його фінансовий стан та зміни, які в ньому відбуваються.

3.2. Планування та прогнозування фінансового стану підприємства як інструменти управління його діяльністю

Планування та прогнозування фінансового стану підприємства виступає інструментом фінансового менеджменту та відіграє важливу роль в управлінні діяльністю підприємства.

Відповідно, зі сторони фінансових менеджерів та керівництва підприємства, плануванню фінансової діяльності приділяється особлива увага. Планування на думку О.С. Чорненко: «являє собою технологію, обліку, контролю і аналізу фінансових, інформаційних, матеріальних ресурсів, грошових потоків та отриманих фінансових результатів. Дана технологія управління охоплює всі сфери діяльності підприємства: виробництво, маркетинг, управління персоналом, управління грошовими потоками, станом розрахункових операцій, кредиторською та дебіторською заборгованістю тощо» [48].

В процесі діяльності будь якого суб'єкта господарювання необхідно чітко визначити тактичні та стратегічні завдання та цілі його діяльності, потребу в матеріальних, фінансових, інтелектуальних та трудових ресурсах, джерела їх формування та ефективність їх використання. Для цього на підприємстві повинна бути налагоджена система планування та прогнозування діяльності.

«Планування - це цілеспрямована діяльність господарюючих суб'єктів, що передбачає визначення цілей підприємства на певну перспективу, оптимальних засобів їх реалізації та ресурсного забезпечення на основі інформації про організаційне середовище підприємства» [54].

Планування є попереднім прийняттям рішень з метою досягнення визначених цілей та завдань майбутнього та встановлення невикористаних можливостей. Саме планування дозволяє отримати необхідні результати, визначити важливі завдання стосовно формування та використовувати наявних матеріальних, фінансових та трудових ресурсів.

Прогнозування також є важливою функцією управління підприємством. Саме за його допомогою можливо спрогнозувати фінансовий стан підприємства на перспективу. Це дозволяє керівництву підприємства бачити реальні фінансові можливості, перевірити досяжність цілей, можливість покращення фінансового стану, оптимізації структури капіталу, порівняти і оцінити результати роботи, плановані та фактичні показники, підвищити мотивацію працівників, знайти реальні шляхи досягнення запланованих цілей.

«Фінансове прогнозування – це розробка ймовірних шляхів розвитку фінансів підприємства, альтернатив реалізації фінансової стратегії, направленої на забезпечення стабільного фінансового становища підприємства в майбутньому» [54].

В основу фінансового планування покладено бюджетування, яке являє собою максимально точний вираз планових фінансових показників. Бюджетування також є важливим елементом фінансового управління підприємством.

Як зазначають автори В.Д Мосієнко А.А.Ковтун: «бюджетування - це сучасна технологія планування, контролю, обліку та аналізу грошових коштів, доходів та витрат підприємства, фінансових результатів його діяльності. За його допомогою суб'єкти господарювання отримують фінансову інформацію про рух

грошових коштів, про фінансові ресурси, про активи та пасиви підприємства, про очікувані фінансові результати» » [47, с.34].

Бюджетування дає керівництву підприємства інформацію про можливі фінансові результати діяльності, про прогнозовану потребу в фінансових ресурсах, про перспективи розвитку.

Відповідно, варто зазначити, що бюджетування на підприємстві слід можливо розглядати в двох напрямках, тобто як процес складання бюджетів (фінансових планів) та як управлінську технологію розробки та прийняття управлінських фінансових рішень.

В процесі бюджетування розробляються відповідні бюджети, які є фінансовим планом усіх напрямів діяльності підприємства. За допомогою бюджетів підприємство може аналізувати фактичні та прогнозні показники, це дозволяє оцінювати результати діяльності підприємства в теперішньому і в майбутньому часі. Відповідно бюджетування включає фінансове планування, облік, аналіз та контроль за діяльністю підприємства, його доходами та витратами.

Правильно встановлені методичні підходи бюджетування та прогнозування дають можливість підприємству визначити загальні тенденції та закономірності, а також паралельно розробити заходи щодо покращення фінансової діяльності, зокрема фінансового стану.

При управлінні фінансовою діяльністю підприємства важливо грамотно керувати підприємством, здійснювати постійний моніторинг фінансових показників теперішнього фінансового стану підприємства та прогнозувати перспективний фінансовий стан, з врахуванням певних змін.

Планування діяльності є невід'ємним елементом фінансового менеджменту, в противному випадку дуже важко досягти поставленої мети. Оскільки кожному підприємству необхідно визначити завдання та стратегічні цілі, встановити потребу в матеріальних, трудових, фінансових та інтелектуальних ресурсах та розрахувати ефективність їх використання.

Допомогти цьому процесу може планування.

Планування фінансового стану відповідальний момент, саме воно допомагає визначити майбутні завдання та досягнення, акцентувавши увагу на невикористаних можливостях та помилкових діях. Ефективне фінансове планування покращує фінансовий стан підприємства, оскільки дозволяє визначити пріоритети діяльності підприємства направлені на отримання позитивних фінансових результатів.

Планування базується на використанні реальних фінансових можливостей підприємства, результатах впливу зовнішніх і внутрішніх факторів, на результатах аналізу показників фінансового стану проведеному як мінімум за 5 попередніх роки.

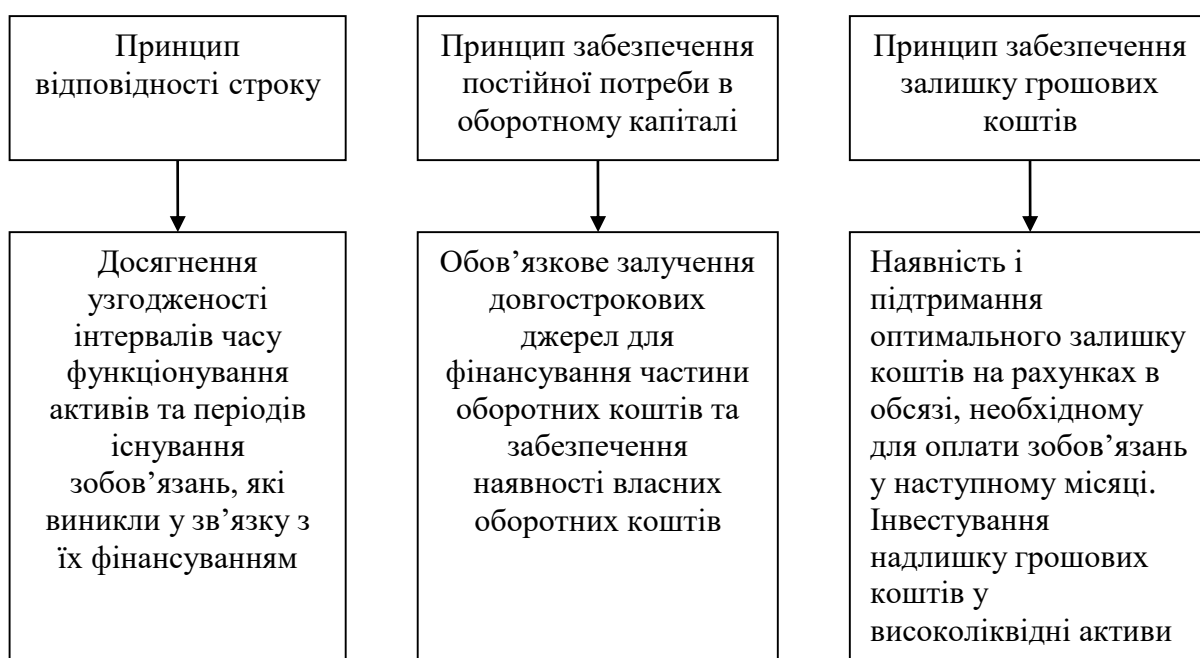

Рис. 3.1. Принципи фінансового планування основних показників діяльності підприємства [54]

Фінансове планування базується на таких основних принципах:, розкритих на рис. 3.1, серед них:

- принцип дотримання та відповідність встановленим строкам;
- принцип забезпечення потреби підприємства в оборотному капіталі на

постійній основі;

- принцип забезпечення залишку грошових коштів;
- принцип достовірності інформації.

Ефективність планування фінансової діяльності забезпечується дотриманням певних вимог визначених на рис. 3.2. Серед яких особливе місце належить вимогам, щодо :

- прогнозування;
- вибору оптимального фінансового плану;
- моніторингу та контролю за виконанням фінансового плану;
- коригування фінансових планів.

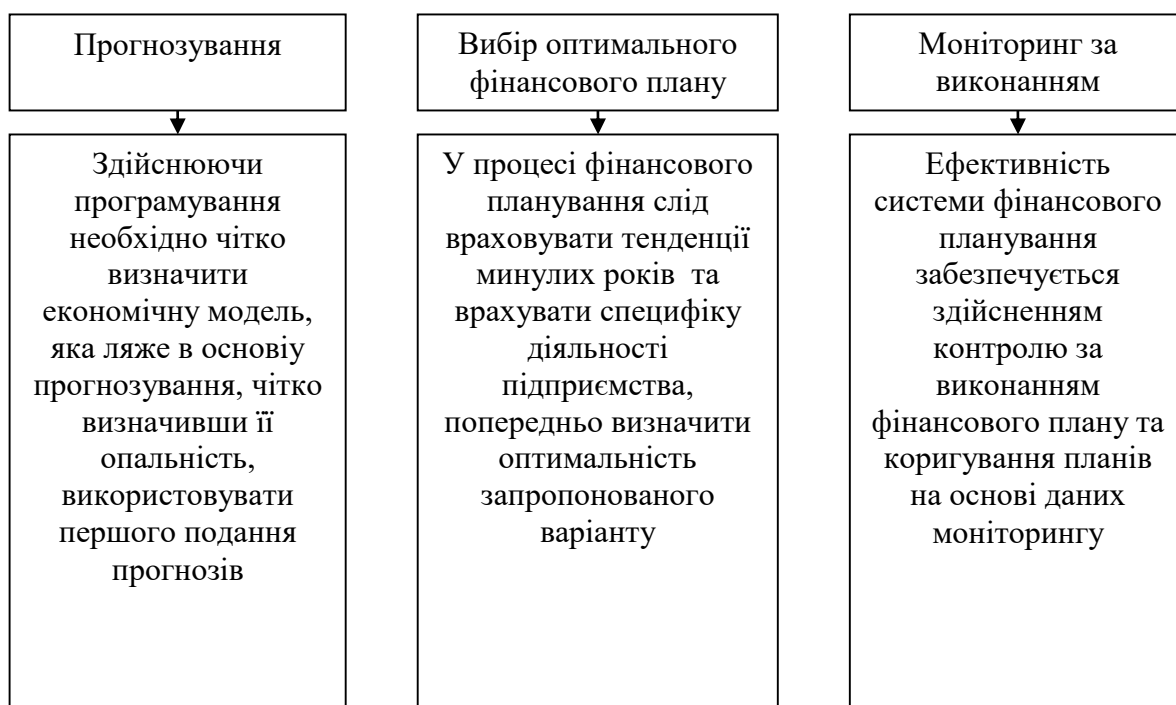

Рис. 3.2. Вимоги ефективності фінансового планування [54]

Як зазначає Чорненко О.С.: «Одним із напрямків покращення фінансового стану є його прогнозування і моніторинг, оскільки, щоб грамотно керувати виробництвом, активно впливати на формування показників господарської і фінансової діяльності, необхідно постійно використовувати дані про його стан, а також зміни, які в ньому відбуваються. Під час прогнозування

розглядають всі можливі варіанти подальшого розвитку діяльності підприємства на основі прийняття того чи іншого напрямку роботи. У процесі прогнозування, найважливішими елементами є: прибутковість, наявність власних фінансових ресурсів, раціональне розміщення основних і оборотних коштів, платоспроможність, ліквідність. Завдяки прогнозуванню цих показників досягається стабільність у діяльності підприємства» [48].

Прогнозування фінансової діяльності досліджуваного підприємства спрямоване на визначення його фінансової стратегії. До основних етапів фінансової стратегії слід віднести:

- встановлення періоду формування фінансової стратегії підприємства;
- визначення впливу на фінансовий стан факторів зовнішнього і внутрішнього середовища;
- формування стратегічних цілей діяльності підприємства;
- визначення показників фінансової стратегії підприємства;
- розробка напрямів фінансової діяльності підприємства та його фінансової політики;
- розробка конкретних заходів по реалізації фінансової стратегії;
- оцінка розробленої фінансової стратегії, визначення її ефективності та результативності.

При цьому підприємству важливо розробити такі документи:

- прогноз прибутків і збитків;
- прогноз руху грошових коштів;
- прогноз балансу в розрізі активу та пасиву.

В умовах економічної кризи головним завданням, яке стоїть перед кожним підприємством, є покращення фінансового стану підприємства та стабілізація його фінансової стійкості. При вирішенні цього питання важливо:

- запобігти банкрутству підприємства, усунути всі можливі варіанти, які сигналізують про негативні проблеми;

- контролювати грошовий обіг, дотримання термінів виконання фінансових зобов'язань, вести платіжний календар;
 - впливати на рівень незавершеного виробництва регулювати даний процес;
 - перевести оборотні активів з рівня низькооборотних до рівня високооборотних;
 - вивчати наслідки впливу зовнішніх чинники на рівень ділової активності підприємств;
 - прогнозувати показники фінансової результативності підприємства рівень прибутковості та рентабельності підприємства;
 - серед різних розроблених варіантів фінансового стану обрати найбільш ефективний;
 - для покращення показників фінансового стану підприємства виконувати фінансові зобов'язання, погашати суми заборгованості, скорочувати витрати, впроваджувати сучасні енергозберігаючі технології та заходи;
- Враховуючи результати аналізу фінансового стану ТОВ «Тепло мережа», проведеного у другому розділі, можна стверджувати, що товариству важливо і надалі покращувати фінансову діяльність при цьому важливо:
- спрямовувати зусилля на збільшення обсягів абсолютно ліквідних активів;
 - інвестувати кошти в оновлення основних засобів;
 - забезпечити зростання власних обігових коштів;
 - забезпечити прибутковість діяльності та зростання показників рентабельності підприємства.

Керівництву ТОВ «Тепло мережа» вживати заходи щодо на зниження рівня собівартості продукції, з метою його конкурентоспроможності. Скоротити собівартість можливо при зменшенні постійних та адміністративних витрат, модернізації та заміні застарілого обладнання, впровадженні нової сучасної техніки, нових енергозберігаючої технологій, раціональному та економному

використанні фінансових, матеріальних та трудових ресурсів, покращенні продуктивності праці, раціоналізації чисельності управлінського персоналу.

Важливим моментом є збільшення грошових коштів на рахунку товариства, це дасть можливість збільшити коефіцієнт абсолютної ліквідності. Товариству також необхідно оцінити доцільність залучення короткострокових банківських кредитів для фінансування поточної діяльності та збільшення грошових коштів. Крім того, збільшити надходження грошових коштів можливо:

- при розширенні сфери виконання робіт та надання послуг;
- здійсненні реалізації виконання робіт та надання послуг з попередньою оплатою.
- надходженні коштів з погашення дебіторської заборгованості;
- коштів від продажу резервних грошових активів та зайвих матеріальних цінностей;
- коштів отриманих банківських кредиті;
- коштів залучення інвестицій та інших внесків.

Таким чином, кожне підприємство в процесі своєї діяльності старається покращити свій фінансовий стан, використовуючи різні фінансові можливості. Перспективність своєї діяльності та перспективний фінансовий стан визначається підприємством в процесі планування та прогнозування фінансового стану на перспективу. В процесі планування фінансового стану важливо використовувати результати аналізу фінансового стану, враховувати закономірності, невикористанні резерви та стратегічні напрями розвитку підприємства.

ВИСНОВКИ

Фінансовий стан підприємства є результатом взаємодії фінансових відносин підприємства, він характеризується системою показників визначених за певний період під впливом виробничо-господарських факторів. Він відображає реальну фінансову спроможність підприємства на певний момент його діяльності, відображає відповідний рівень фінансування діяльності підприємства, його саморозвиток та можливість забезпечити погашення фінансових зобов'язань підприємства.

Фінансовий стан господарюючих суб'єктів відображає наявність, розміщення та використання фінансових ресурсів, відповідно, залежить від результатів фінансово-господарської діяльності (операційної, фінансової та інвестиційної).

Аналіз фінансового стану підприємства дозволяє оцінити фінансову спроможність підприємства, характеризує рівень його фінансового забезпечення, визначає фінансову стійкість та платоспроможність, здатність виконувати фінансові зобов'язання.

Фінансовий стан вимірюється системою показників, які підлягають аналізу і оцінці, результати яких використовуються для прийняття ефективних та об'єктивних управлінських рішень. Інформаційною основою проведення аналізу фінансового стану підприємства виступає його фінансова звітність.

Основними показниками фінансового стану підприємства є: показники майнового стану та ліквідності, показники фінансової стійкості, ліквідності, платоспроможності, результативності діяльності (прибуток та рентабельність).

Показники майнового стану відображають забезпеченість та ефективність використання активів підприємства. Ліквідність виражає спроможність підприємства перетворювати свої активи в грошові кошти для виконання фінансових зобов'язань та покриття платежів. Платоспроможність

характеризується наявністю у підприємства грошових коштів та відсутністю простроченої кредиторської заборгованості. В тому випадку, коли всі показники фінансового стану є позитивними, підприємство характеризується як фінансово стійке підприємство.

Аналіз ліквідності та платоспроможності ТОВ «Тепло мережа» показав що переважна маса майна товариства складається з ліквідних активів. Товариство спроможне виконувати свої фінансові зобов'язання, тобто є платоспроможним.

Коефіцієнт фінансової незалежності та ряд інших коефіцієнтів фінансового стану протягом 2022-2024 р. р. перевищували нормативне значення. Це означало що товариству характерний факт зростання власного капіталу, за рахунок якого покривались видатки діяльності. Так власний капітал протягом періоду дослідження зріс з 806996,0 тис. грн. до 845767,0 тис. грн. Темпи росту відповідно склали в 2023р. до 2022р. -104,5%, в 2024 р. до 2023р.- 100,2%. Зростанням характеризувався і обсяг нерозподіленого прибутку, що дозволило наростити грошові кошти товариства.

Прибутковість товариства також характеризується зростанням, вона оцінюється розміром чистого прибутку та позитивними показниками рентабельності товариства. Рентабельність - це відносний показник вартості, який характеризує рівень віддачі витрат або ступінь використання ресурсів на одиницю чистого прибутку.

ТОВ «Тепло мережа» протягом досліджуваного періоду працювало прибутково, хоча чистий прибуток не мав чіткої закономірності, так в 2022 р. складав - 24721,0 тис. грн., в 2024 р. - 24080,0 тис. грн.

Товариство ТОВ «Тепло мережа» працювало стабільно, нарощувало обсяги свої грошових коштів, тим самим було спроможним миттєво фінансувати свої зобов'язання. Криза банкрутства товариству не загрожує, про що свідчать розраховані показники платоспроможності, ліквідності, фінансової стійкості.

Враховуючи значення коефіцієнта відновлення платоспроможності, який більше 1, можна стверджувати, що товариство зможе забезпечувати свою

платоспроможність впродовж наступного періоду.

Отже, з метою покращення фінансового стану ТОВ «Тепло мережа» необхідно провести ряд заходів, зокрема:

- забезпечувати погашення поточних зобов'язань, збільшивши обсяг абсолютно ліквідних активів;
- забезпечити погашення дебіторської та кредиторської заборгованості, налагодити розрахунково-платіжну дисципліну, збільшити вхідні та зменшити вихідні грошові потоки;
- оптимізувати структуру майна, збільшити показники фондівіддачі, через оновлення основних засобів;
- підвищити рівень прибутковості та рентабельності капіталу;
- налагодити маркетингову та рекламну діяльність, розробка гнучкої системи сезонних знижок для покупців.
- покращити процес прогнозування та фінансового планування фінансового стану підприємства;
- залучати до фінансування короткострокові кредити попередньо прорахувавши доцільність їх використання;
- оптимізувати співвідношення власного і позикового капіталів;
- покращити матеріально - технічне забезпечення товариства, використовувати сучасні технології та залучати сучасну техніку;
- прогнозувати перспективи розвитку товариства, виходячи з реальних умов господарювання та наявних ресурсів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аналіз фінансово-економічної діяльності підприємств: [навч. посібник] / [під ред. проф. Н.П. Любимової]. - Київ: Наука, 2018. 471с.
2. Арангій В.І. Чумак В.Д., Смоленська О.Ю., Чернетко Л.В. Фінансова діяльність підприємства. за ред. В.І. Арангій,. - Київ: ЗД „Професіонал”, 2018. – 204 с.
3. Баштовенко З. Д. Оцінка фінансового стану підприємства та розробка заходів щодо його покращення в умовах воєнного часу : *кваліфікаційна робота магістра : 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»* / Університет митної справи та фінансів. Дніпро, 2025. 66 с.
4. Базілінська О.Я. Фінансовий аналіз: теорія та практика : навч. посіб. для студентів ВУЗ. Київ : ЦУЛ, 2009. 328 с.
5. Бланк І. О. Управління фінансами підприємств: підручник для студентів економічних спеціальностей вищих навчальних закладів. Київ : КНТЕУ, 2016. 779 с. – (Сер.: Бібліотека сучасного фахівця).
6. Бреус С.В., Осетрова Ю.Г. Фінансовий стан вітчизняних суб’єктів господарювання у сучасних умовах та основні напрями підвищення його ефективності. веб-сайт. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/11_ukr/10.pdf
7. Бреус С.В., Шматуха С.В. Оцінка фінансового стану підприємства та основні напрями його покращення. International Scientific Journal, 2023. Випуск 12. URL: <http://www.inter-nauka.com/issues/2023/12/1871>
8. Вакульчик О.М., Протасова Є.В., Нечаєва А.А. Фінансовий результат підприємства: економічна сутність, особливості визначення та аналізу. Бізнес-навігатор. 2021. Вип. 1. С. 162-168. веб-сайт. URL:: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bnav_2021_1_35
9. Воловець Я.В. Фінансова діяльність суб’єктів господарювання: [навч.

посібник]. Київ: АЛЕРТА, 2015. 199 с.

10. Волощук Н. Формування комплексного фінансового аналізу та діагностики діяльності підприємства. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Економіка»*. 2023. Випуск 1(49). Т. 2. С. 242–248.

11. Готра В.В., Ріпич В.В., Дячок А.В. Діагностика фінансового стану підприємства та шляхи його покращення. *Економіка і суспільство*. 2023. № 8. С. 219–223. веб-сайт. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/8_ukr/38.pdf

12. Губарик О. М. Оцінка ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства на підставі фінансової звітності та бухгалтерського балансу. веб-сайт. URL:: http://www.investplan.com.ua/pdf/23_2019/12.pdf

13. Гончаренко О.М. Фінансова стратегія: теоретичні питання розробки та реалізації. *Вісник соціально-економічних досліджень*. 2023. Вип. 1. № 56. С. 35–40.

14. Гончарук О.В. Управління фінансами підприємства: [навчальний посібник]. - Сімферополь: Таврія: 2018. 264 с.

15. Горященко Ю.Г. Фінансовий аналіз стану основних засобів та джерела фінансування процесу їх відтворення. *Інноваційна економіка*. 2021. № 11. С. 161-167. веб-сайт. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/inek_2021_11_26

16. Грачова Р. Як визначити реальний фінансово-майновий стан свого підприємства. *ДебетКредит*. 2021. № 34. С. 18-27.

17. Гриньова В.М. Коюда В.О. Фінанси підприємств: [навч. посіб.].- (2-ге вид., перероб. і доп.) - К.: Знання-Прес, 2018. 424с.

18. Данилюк М.О., Савич В.І. Фінансовий менеджмент: [навч. посібник]. К.: Центр навчальної літератури, 2016. 204 с.

19. Данильчук І.В. Сутність фінансового стану підприємства та пошук управлінських рішень щодо забезпечення його ефективності. *Економічний вісник університету: Збірник наукових праць*. 2024. № 17/2. С.105-108.

20. Денисенко М.П. Заходи покращення фінансового стану підприємства у сучасних умовах господарювання. *Економіка і держава*. 2024. № 12. С. 61–65.

DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6806.2024.12.61>

21. Демчук Н.І., Ткаліч О.В., Шевченко О.С. Теоретичні аспекти управління фінансово-господарською діяльністю сільськогосподарських підприємств. веб-сайт.

URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/13_ukr/68.pdf

22. Дзюба О.М. Загальні основи організації проведення аналізу фінансового стану на підприємства. веб-сайт. URL: <http://global-national.in.ua/archive/23-2018/121.pdf>

23. Добровольська О.В., Майстренко Л. Ю. Фінансовий стан підприємства: сутність і необхідність його аналізу. *Агросвіт*. 2022. № 7. С. 24-27. веб-сайт. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/agrosvit_2022_7_6.

24. Довбня С.Б. Методичні особливості комплексної оцінки фінансового стану та економічних результатів підприємства. *Ефективна економіка*. 2023. № 3. веб-сайт. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3863>

25. Долішня Т. І. Прибуток та рентабельність підприємства. *Сталий розвиток економіки*. 2022. № 7. С. 179-183.

26. Дробот Н.М. Методика визначення фінансової результативності діяльності підприємства. *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України / Економіка, аграрний менеджмент, бізнес*. 2021. Вип. 163. Ч. 3. С. 59-62.

27. Доренська Т. В. Основні аспекти аналізу фінансового стану підприємства. веб-сайт. URL: <http://repository.hneu.edu.ua/bitstream.pdf>

28. Загородній А.Г. Фінансовий словник / А.Г. Загородній, Г.Л. Вознюк, Т.С. Смовженко. - (3-тє вид., випр. та доп.) - К.: Товариство «Знання», КОО, 2014. 587с.

29. Захарова Н.Ю. Методичні підходи щодо оцінки фінансового стану підприємства. *Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки)*. 2024. № 2 (3). С. 128–133.

30. Заюкова М., Ковальчук А. Теоретичні аспекти дефініції «фінансовий

стан підприємства». *Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ* веб-сайт. URL: ntkonf.org/k-e-n-zayukova-m-s-kovalchuk-a-pteoretichni-aspekti-definititsiyi-finansoviy-stanpidpriemstva/.

31. Зуб В., Тютюнник Ю. Інформаційне забезпечення фінансового аналізу: сутність та проблеми. *Актуальні проблеми та перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в соціально-орієнтованій системі управління підприємством : матеріали VIII всеукр. наук.-практ. конф. присвяченої пам'яті професора, заслуженого працівника вищої школи Дмитра Мусійовича Фесенка* (м. Полтава, 25 берез. 2025 р.). Полтава, 2025. Ч. 1. С. 619-620.

32. Ігнатишин М.В., Алтухова О.В. Фінансова стійкість підприємства як гарантія забезпечення платоспроможності. *Науковий вісник Мукачівського державного університету*. Сер. : Економіка. 2022. Вип. 2. С. 104-112.

33. Корнєва Н.О., Шаповалова І.О. Шляхи покращення фінансового стану підприємств. *Науковий вісник Миколаївського державного університету імені В.О. Сухомлинського*. Серія: Економічні науки. – 2019. – Вип. 5.1. – С. 55-60 веб-сайт. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvmduce_2013_5

34. Квасницька Р. С. Джерелейко С. О. Сутність та класифікація суб'єктів господарювання. *Вісник Хмельницького національного університету*. Серія : Економічні науки. 2020. № 5. Т. 1. С. 78-82.

35. Книшек О.О., Тарасенко Ю.О. Фінансовий аналіз діяльності підприємства в умовах економічної нестабільності. *Економічний простір*. 2024. № 139. С. 171-181. веб-сайт. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecpros_2024_139_16.

36. Коваленко Л.О. Ремньова Л.М. Фінансовий менеджмент: [Навч. посібник]. К.: Знання, 2017. - (2-ге вид., перероб. і доп.) 485

37. Конституція України: прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. –К.: Офіційне видавництво ВРУ, 1996. -115с.

38. Костецький В.В. Особливості здійснення фінансового оздоровлення підприємства. *Економічний аналіз*. 2016. Т. 26. № 1. С. 50–57.

39. Крючко Л. С. Оцінка фінансового стану підприємства – сутність та необхідність. веб-сайт. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1613>
40. Маляр Ю.М., Рубан Т.Є. Удосконалення оцінки фінансового стану підприємства на основі використання інтегрального показника. *Наукові праці ДонНТУ*. - веб-сайт. URL: http://library.donntu.edu.ua/fem/vip82/82_26.pdf
41. Марусяк Н.Л., Шупер А.С. Оцінка фінансового стану машинобудівного підприємства з метою підвищення ефективності його функціонування. *Економіка та суспільство*. Випуск № 32. 2021. веб-сайт. веб-сайт. URL: <https://archer.chnu.edu.ua/jspui/bitstream/.pdf>
42. Марцин В.С. Надійність, платоспроможність та фінансова стійкість – основні складові оцінки фінансового стану підприємства. *Економіка, фінанси, право*. К., 2022. №7. С.26-29.
43. Масюк Ю.В., Резниченко О.В. Теоретико-методичні підходи до оцінювання фінансового стану підприємств. *Приазовський економічний вісник*. Випуск 5(16) 2022. веб-сайт. URL: http://pev.kpu.zp.ua/journals/2022/5_16_uk/54.pdf
44. Мельник О. Г. Оцінка основних показників фінансового стану підприємства : теоретичні засади та методичні положення (на прикладі машинобудування) [Текст] : монографія.– Л. : Укрпол, 2018. – 240 с.
45. Мелень О.В., Сидоренко Ю.В. Фінансова стійкість підприємства як одна із складових його економічної безпеки. *Вісник Національного технічного університету "ХТІ"*. Сер. : Технічний прогрес та ефективність виробництва. 2020. № 66. С. 160-165.
46. Мец В.О. Економічний аналіз фінансових результатів та фінансового стану підприємства: [навч. посіб.] - К.: Вища школа, 2018. - 278 с.
47. Мусієнко В. Д. Ковтун А. А., Молозіна Н. А. Оцінка економічної ефективності діяльності підприємств в умовах бюджетування. *Вісник Криворізького економічного інституту КНЕУ*. 2016. № 4 (20). С. 32-37.

48. Набатова Ю. О., Чорненко О. С. Шляхи та напрямки поліпшення фінансової діяльності суб'єкта господарювання. веб-сайт. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/11_2018/78.pdf

49. Нагорний П.Д., Базюк Д.С. Оцінка фінансового стану як передумова ефективного управління підприємством. Трансформаційна економіка. № 1 (01). – 2023. С. 44-49.

50. Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Затв. наказом Міністерства фінансів України від 7 лютого 2013 р. № 73 і зареєстровано Міністерством юстиції України 28 лютого 2013 р. за № 336/22868 (із змінами та доповненнями). веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text>

51. Оліфірова Ю. О. Аналіз грошових коштів у системі управління підприємством [Текст] : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.06.01 – Економіка, організація і управління підприємствами; Донецьк. держ. ун-т екон. і торг. ім. М. Туган-Барановського. – Донецьк, 2016. – 22 с.

52. Панасюк Б.М., Шулик Ю.В. Оцінка та шляхи покращення фінансового стану підприємства. *Науковий блог*. 2019. № 3. С. 141–148. веб-сайт. URL: <https://bit.ly/3CXL4Jh>

53. Піскунов О.Г. Мтеленко Н.Г., Лободзинська Т.П. Еволюція підходів до комплексної оцінки фінансового стану підприємства. *Економічний вісник Національного технічного університету України «КПІ»* 2023. № 6. С. 80-88.

54. Планування і контроль на підприємстві: Частина 1. Бюджетування бізнеспроцесів на підприємстві: Комп'ютерний практикум: навч. посіб. для здобувачів ступеня бакалавра за спеціальністю 051 Економіка / КПІ ім. Ігоря Сікорського ; С. В. Поліщук, І. В. Макалюк. – Електронні текстові дані (1 файл: 541 КБ). Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2022. 74 с.

55. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 2 «Баланс», затверджено наказом Міністерства фінансів України (№ 87 від 31.03.1999) веб-сайт. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=3235-15>.

56. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 3 «Звіт про фінансові результати»: Затверджено наказом Міністерства фінансів України (№ 87 від 31.03.1999) веб-сайт. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=3235-56>.

57. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 5 «Звіт про власний капітал»: Затверджено наказом Міністерства фінансів України (№ 87 від 31.03.1999) веб-сайт. URL: [// zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=3235-36](http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=3235-36).

58. Ползова В.М. Сучасні підходи до оцінки фінансового стану підприємства. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2020. № 5. Т. 2. веб-сайт. URL: www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vchnu_ekon/2020.../078-083.pdf. (дата звернення: 20.09.2021).

59. Попович Д.В., Алимов О.С. Дослідження ефективності фінансово-господарської діяльності підприємств та засоби її підвищення у сучасних умовах. *Приазовський економічний вісник*. 2024. № 1. С. 31–35. веб-сайт. URL: http://pev.kpu.zp.ua/journals/2024/1_06_uk/8.pdf

60. Першко Л.О. До питання створення механізму фінансового забезпечення діяльності підприємств. *Збірник наукових праць Луганського національного аграрного університету*. – 2018. – № 37(49). – С. 99–103.

61. Приймак С.В. Фінансовий аналіз. Практикум : [навчальний посібник]. – Львів, 2021. – 264 с.

62. Прушківський В. Г., Тарасова М. О. Оцінка фінансового як інструмент ефективного управління підприємством. веб-сайт. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/11_2018/10.pdf

63. Романенко В.З. Напрями покращення фінансового стану підприємства. *Наукові праці НДФІ*. – 2021. – № 9. – С. 83–89.

64. Рузакова О. В. Аналіз сучасних методик оцінювання фінансового стану підприємства. *Вісник Хмельницького національного університету* 2022, № 2, Том 1. –С. 7-13.

65. Саприкіна Л., Шипіл К. Діагностика фінансового стану підприємства як основа забезпечення його економічної безпеки. *Ефективна економіка*. 2022. № 11. веб-сайт. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2022_11_53.
66. Степанова Д. С. Яременко А. М. Розроблення фінансової стратегії для стабілізації фінансового стану підприємства. веб-сайт. URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/27_2_2019ua/13.pdf
67. Стеців І.І. Проблеми формування інформації щодо фінансового стану підприємства. *Науковий вісник*. 2021. № 16. С. 167-170.
68. Тарасенко Н.В. Економічний аналіз: навч. посібник, 4-е вид., стереотип. Львів : Новий Світ-2000, 2016. 344 с.
69. Терещенко О.О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: [навч. посібник]. К.: КНЕУ, 2013. 554 с.
70. Управління ресурсами підприємства: [навч. посіб.] / [В.І. Крамаренко, Б.І. Холод, Ю.М. Воробйов та ін.]; під ред. Ю.М. Воробйова і Б.І. Холода. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 288 с.
71. Управління фінансово-економічною безпекою: підручник / за заг. ред. В. О. Онищенко та Г. В. Козаченко. Полтава: ПолтНТУ, 2018. 530 с.
72. Фінанси підприємств: [навч. посібник] / М. В. Гріньова, В. О. Каюда; - (3-тє вид., стер.). К.: Знання - Пресс, 2016. 279с.
73. Фінанси підприємств: [підручник] / [А.М. Поддєрьогін, М.Д. Білик, Л.Д. Буряк та ін.]; кер. авт і наук. ред., проф. А.М. Поддєрьогін. – (7е вид. без змін). К.: КНЕУ, 2014. 552 с.
74. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: [навч. посіб.]. / [під ред. І.В. Зятковського]. Тернопіль, Економічна думка. 2005. 135с.
75. Фінансовий аналіз: [навч. посіб.]. / М.Д. Білик, О.В.Павловська, Н.М.Притуляк, Н.Ю. Невмержицька. – (2-ге вид., без змін.) - К.: КНЕУ, 2017. 592 с.
76. Фінансовий аналіз: навч. посіб. / за заг. ред. Школьник І.О. Київ: Центр навчальної літератури, 2016. 368 с.

77. Фінансовий менеджмент: [Навч. посіб.]. / [за ред. д.е.н. Г.Г. Кірейцева]. Київ: ЦУЛ, 2012. 496 с.

78. Фінансовий менеджмент: [підручник] / [За наук. ред. проф. А.М. Поддєрьогіна]. К.: КНЕУ, 2015. 536 с.

79. Чемчикаленко Р.А., Сукрушева Г.О., Ткаченко А.Ю. Теоретичні основи управління фінансовим станом підприємства. Інфраструктура ринку. 2023. Випуск 27. С. 350–354. веб-сайт. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2023/27_2023_ukr/56.pdf

80. Череп А.В., Кириченко Л.А. Проблеми визначення фінансового стану підприємств в умовах фінансової кризи. Держава і регіони. 2021. № 6. С. 233–236.

81. Чуй І.Р. Фінансовий стан підприємства і механізм його стабілізації. *Фінанси України*. - 2021. -№11- С.11-31.

82. Швиданенко Г.О., Олесю О.І. Сучасні технології діагностики фінансово-економічної діяльності підприємства : монографія. Київ : КНЕУ, 2019.

83. Шурпенкова Р. К. Методика аналізу фінансового стану суб'єктів господарювання. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України. Проблеми інтеграції України у світовий фінансовий простір*, 2021. Вип. 1 (99). С.-108-116.

84. Яцух О.О., Захарова Н.Ю. Фінансовий стан підприємства та методика його оцінки. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Економіка і управління*. 2022. № 3. Т. 29 (68). С. 173–180.

85. Natalia Sytnyk. Management of communicative aspect of motivational philosophy of civil servants in public finance system / Natalia Sytnyk, Olena Gerasymenko // *Social and legal aspects of the development of civil society institutions: collective monograph. Part I*. Warsaw: BMT Erida Sp.z.o.o., 2019. P. 437-450

86. Yasinovska I., S. Smolinska. Improvement of investment activity of enterprises. Wyzwania współczesnych finansów – wybrane problemy. Uniwersytet Wrocławski, Wrocław, 2018. p. 181-192.

87. Brigham, E. F., & Ehrhardt, M. C. *Financial Management: Theory & Practice*. Boston: Cengage Learning, 2016. 1200 p.

88. Ross, S. A., Westerfield, R. W., & Jordan, B. D. *Fundamentals of Corporate Finance*. New York: McGraw-Hill Education, 2021. 1080 p.

89. Penman, S. H. *Financial Statement Analysis and Security Valuation*. New York: McGraw-Hill/Irwin, 2012. 768 p.

АНОТАЦІЯ

Кваліфікаційна робота присвячена дослідженню теоретичних та практичних аспектів фінансового стану підприємства. Розкрито суть, роль та значення проведення аналізу фінансового стану, визначено важливість оцінки результативних показників фінансового стану для покращення процесу управління фінансовими ресурсами та здійснення планування. Розглянуто інформаційне забезпечення механізму проведення аналізу фінансового стану, визначено основні принципи та вимоги до фінансової звітності підприємства. Особлива увагу зосереджена на характеристиці методики проведення аналізу фінансового стану на порядку визначення показників, які характеризують фінансовий стан. Проаналізовано показники фінансового стану ТОВ «Тепло мережа» та дано їх оцінку.

На основі аналізу показників фінансового стану рекомендовано основні напрями покращення фінансової діяльності підприємства та нарощування фінансового потенціалу досліджуваного підприємства. Визначено роль аналізу та оцінки фінансового стану для планування та прогнозування діяльності підприємства на перспективу.

Ключові слова: фінансовий стан, фінансова звітність, ліквідність, платоспроможність, майновий стан, прибуток, рентабельність, фондівіддача, планування, прогнозування.

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів наукових досліджень інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

ANNOTATION

Qualifying work is sanctified to research of theoretical and practical aspects of the financial state of enterprise. Essence, role and value of realization of analysis of the financial state, is exposed, importance of estimation of effective indexes of the financial state is certain for the improvement of process of management and realization of planning financial resources. The dataware of mechanism of realization of analysis of the financial state is considered, basic principles and requirements are certain to the financial reporting of enterprise. Special attention concentrated on description of methodology of realization of analysis of the financial state on an order determinations of indexes, that characterize the financial state. Indexes are analysed financial will become LTD. "Fresh" and their estimation is given.

On the basis of analysis of indexes of the financial state basic directions of improvement of financial activity of enterprise and increase of financial potential of the investigated enterprise are recommended. The role of analysis and estimation of the financial state is certain for planning and prognostication of activity of enterprise on a prospect.

Keywords: the financial state, financial reporting, liquidity, solvency, property state, profit, profitability, planning, prognostication. Qualifying work contains the results of own researches.

The uses of ideas, results and texts of scientific researches of other authors have reference to the corresponding source.